

COMPARATIVE PEDAGOGY ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА.

UDC 159.9.072:005.336.2-056.264
DOI 10.35433/pedagogy.3(122).2025.18

FORMATION OF DIAGNOSTIC AND PROGNOSTIC COMPETENCE IN FUTURE SPEECH THERAPISTS OF THE NETHERLANDS AND GERMANY: A COMPARATIVE ANALYSIS

V. A. Hladush*, N. V. Khomenko**

This article presents a scholarly and comparative analysis of the training of speech therapy professionals in higher education institutions in the Kingdom of the Netherlands and the Federal Republic of Germany. The study examines bachelor's and master's level curricula in speech therapy and identifies a range of differences and commonalities in how professional competencies are developed among graduates in this field. Although both countries belong to the European Union and employ a three-tier system of education for speech therapists (bachelor's, master's, PhD), they adhere to distinct national traditions, educational philosophies, and institutional frameworks. In the Netherlands, speech therapy education is governed by the Law on Higher Education and Scientific Research and guided by the Professional Profile of the logopedist, recognizing it as a paramedical discipline. In contrast, Germany regulates the field through the Law on the Profession of Speech Therapist, acknowledging it as both a medical and pedagogical specialty. The comparative analysis reveals differences in the allocation of ECTS credits, the balance of compulsory and elective components, and the integration of practical training within academic programs. Despite their uniqueness, all educational programs reflect the academic autonomy of higher education institutions. While program content varies significantly, all curricula incorporate clearly defined theoretical and practical modules aimed at equipping students with essential medical, psychological, and pedagogical knowledge and skills. Competence formation in the areas of assessment and intervention for speech, language, and communication disorders is approached differently in each national context; however, both systems exhibit structured, coherent methodologies. Particularly noteworthy is the master's program at the University of Hanover (Germany), which dedicates 39.1% of total instructional time to targeted theoretical and practical coursework in diagnostics and intervention.

Keywords: logopedist (speech therapist), professional practice, diagnostic competence, prognostic competence, competence development, higher education institution

* Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor
(Zhytomyr Ivan Franko State University)
viktor.gladush2@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5700-211X

** Postgraduate Student, Assistant
(Zhytomyr Ivan Franko State University)
homrojnata@gmail.com
ORCID: 0009-0007-8225-124X

ФОРМУВАННЯ ДІАГНОСТИЧНО-ПРОГНОСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ НІДЕРЛАНДІВ ТА НІМЕЧЧИНИ: КОМПАРАТИВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ

В. А. Гладуш, Н. В. Хоменко

Метою статті є дослідження, науковий та компаративістичний аналіз особливостей підготовки логопедичних кадрів в закладах вищої освіти Королівства Нідерландів та Німеччини. В ході вивчення освітніх програм підготовки бакалаврів та магістрів логопедії виявлено низку відмінностей та універсальностей до формування професійних компетентностей у випускників цієї спеціальності. Обидві країни входять до Європейського Союзу, мають трьох ступеневу підготовку фахівців логопедії (бакалавр, магістр, PhD), але підтримуються власних традицій, поглядів та підходів у сфері надання освітніх послуг вищої школи, функціонування мережі ЗВО. У Нідерландах вона здійснюється відповідно до Закону про вищу освіту та наукові дослідження та Професійного профілю логопеда як парамедична спеціальність. У Німеччині здійснюється відповідно до Закону про професію логопеда як медична, так і педагогічна спеціальність. Дослідженням виявлено відмінності щодо кількості ECTS за кожною програмою, обов'язкових та вибіркових компонентів, використання практичного досвіду організації освітнього процесу. Всі освітні програми неповторні і суттєво різняться, що підтверджує академічну автономію закладів вищої освіти. Змістове наповнення програм різниться, але містить чіткі теоретичні та практичні блоки щодо надання медичних, психологічних і педагогічних знань, умінь і навичок, що можуть успішно формувати початкові фахові компетентності у випускників. Формування компетентностей щодо діагностики та втручання в процес усунення порушень мови, мовлення та комунікації здійснюється по-різному, але виважено й зрозуміло. Дослідженням встановлено, що особливої уваги заслуговує досвід магістерської студії Ганноверського університету (Німеччина), програмою якого передбачено 39.1% навчального часу на цільові теоретичні і практичні заняття для здійснення діагностики та інтервенції.

Ключові слова: вчитель-логопед, професійна діяльність, діагностична компетентність, прогностична компетентність, формування, заклад вищої освіти

Introduction of the issue. The professional functions of a speech and language therapist (SLT) are carried out through professional competencies. The initial competencies of students, future speech and language therapists, are formed through the acquisition of theoretical knowledge, practical skills, and abilities. The Professional Standard for the occupational group "Speech and Language Teacher", "Speech and Language Therapist" (2024) states: "The aim of the profession is to assess, prevent, and overcome disorders in the perception (acquisition), comprehension, and use of language, speech, and communication skills in children, adolescents, and adults" [21].

The realization of this aim should be achieved through the development and strengthening of a wide range of professional competencies, including the following: The ability to organize the process of studying and assessing communication and the state of speech development in children, adolescents, and adults; The

Постановка проблеми. Трудові функції вчителя-логопеда здійснюються за допомогою професійних компетентностей. Початкові компетентності студентів, майбутніх логопедів, формуються шляхом оволодіння теоретичними знаннями, практичними умінями та навичками. Професійний стандарт на групу професій "Вчитель-логопед", "Логопед" (2024) передбачає, що "Мета діяльності професії: Оцінювання, запобігання, подолання порушень сприймання (засвоєння), розуміння і використання мови, мовлення та комунікативних умінь у дітей, підлітків та дорослих" [21]. Реалізація мети має здійснюватися за рахунок формування та розвитку широкого спектру фахових компетентностей, серед яких є такі: "Здатність до організації процесу вивчення, оцінювання комунікації та стану мовленнєвого розвитку в дітей, підлітків і дорослих; Здатність вивчати та оцінювати особливості, причини

ability to study and assess the characteristics, causes, and mechanisms of speech and communication disorders in children, adolescents, and adults; The ability to define strategies, content, and educational-methodological support for the process of overcoming speech and language disorders (SLDs) in children, adolescents, and adults; The ability to organize therapy for language, speech, voice, and communication in individuals of various ages; The ability to select and implement technologies for overcoming SLDs in children, adolescents, and adults; The ability to implement individualized rehabilitation programs aimed at overcoming language, speech, voice, and communication disorders in people of different ages [21].

It is evident that, through the professional competencies outlined in the Professional Standard, the future SLT, in collaboration with other specialists, will be able to assess the level of communication and speech development in individuals of various ages and to develop intervention strategies, that is, to provide targeted speech and language support.

However, it is equally important to understand that professional competence is a dynamic combination of the personal qualities and abilities of a future specialist with a system of acquired theoretical knowledge, practical skills, and abilities. These are determined by the content of the educational program and are shaped through the forms, methods, and tools of instruction.

To summarize and integrate the above, it can be concluded that in performing the professional duties of a speech and language therapist, diagnostic and prognostic competencies are among the most essential. Therefore, in institutions of higher education that train master's degree students in Specialty A6 "Special Education," one of the key tasks of the educational process is the formation of initial diagnostic and prognostic competence. The level to which this competence is developed directly affects graduates' success in their professional activities.

виникнення та механізми порушень мовленнєвого розвитку та комунікації дітей, підлітків і дорослих; Здатність визначати стратегію, зміст і навчально-методичне забезпечення процесу подолання ПМР у дітей, підлітків і дорослих; Здатність організовувати процес терапії мови, мовлення, голосу, комунікації в осіб різного віку; Здатність добирати і реалізовувати технології подолання ПМР у дітей, підлітків і дорослих; Здатність до реалізації індивідуальної реабілітаційної програми, спрямованої на подолання порушень мови, мовлення, голосу, комунікації у осіб різного віку" [21].

Очевидним фактом є те, що за допомогою фахових компетентностей, передбачених Професійним стандартом, майбутній вчитель-логопед разом з іншими фахівцями зможе оцінювати рівень комунікації і мовленнєвий розвиток осіб різного віку та формувати стратегію втручання, тобто надання цільової логопедичної допомоги. Утім, важливо ще усвідомити, що фахова компетентність це динамічне поєднання особистісних якостей і здібностей майбутнього фахівця з системою отриманих теоретичних знань, практичних умінь та навичок, що визначаються змістом освітньої програми, надаються формами, методами і засобами навчання. Узагальнюючи та поєднуючи вищесказане можна резюмувати, що у виконанні трудових функцій вчителя-логопеда діагностична та прогностична компетентності вчителя-логопеда є одними із провідних. Тому, у роботі закладів вищої освіти, що готують магістрів за спеціальністю А6 Спеціальна освіта (Логопедія) одним із ключових завдань освітнього процесу є формування початкової діагностико-прогностичної компетентності. Від рівня її формування залежить успіх випускників у трудовій діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням компетентнісного підходу до підготовки вчителів-логопедів присвячено чимало наукових праць українських учених.

Current state of the issue. The competency-based approach to the training of SLTs has been the subject of considerable academic interest among Ukrainian researchers. A particularly notable contribution to the development of this conceptual framework is the dissertation by Yu. Pinchuk, which provides a comprehensive analysis of the formation of the SLT's professional identity and the structure of their professional activity. The study proposes a model of SLT professional competence, and the author defines professional competence as an *integrative quality of personality that reflects the readiness to perform diagnostic, corrective-preventive teaching, and support the personal development of individuals with speech impairments in an effective and efficient manner.*

Yu. Pinchuk outlines the key conditions for the effective formation of SLT professional competence, which include: the assessment of applicants' professional aptitude during university admission for the SLT specialty; the incorporation of all components of professional competence, as defined in the model, into the training process; the development of individual professional development plans by students, along with continuous assessment of progress throughout the educational trajectory based on specified components and levels of competence; the implementation of an integrated educational and professional program that encompasses all structural elements of the professional competence model [16: 25-27].

T. Melnychenko offers an expanded understanding of the concept, stating that "professional competence is a system of personal qualities, knowledge, and skills that determine the SLT's readiness and ability to perform professional duties". She emphasizes that professional competence entails: *the ability to critically analyze and evaluate professional situations and challenges; the capacity for creative thinking; initiative in solving professional problems; an awareness of personal responsibility for professional outcomes; leadership abilities; and the ability to make sound decisions when addressing specific issues.* [9: 124]

Важливим для розвитку концепції компетентнісного підходу до підготовки логопедів є дисертаційна робота Ю. Пінчук, яка глибоко висвітлює питання формування особистості вчителя-логопеда, структури його професійної діяльності. У дослідженні розроблено модель професійної компетентності логопеда. Авторка чітко пояснює поняття "професійна компетентність вчителя-логопеда" – це інтегративна якість особистості, яка виявляє готовність максимально ефективно здійснювати *діагностику, корекційно-превентивне навчання та особистісний розвиток осіб з вадами мовлення.* Умовами успішного формування системи професійної компетентності вчителя-логопеда є: "з'ясування професійної придатності абітурієнтів при вступі до університету за спеціальністю "Логопедія"; включення в процес підготовки вчителів-логопедів усіх компонентів професійної компетентності, окреслених у моделі; складання студентами індивідуальних програм розвитку професійної компетентності та регулярне оцінювання досягнень студентів упродовж навчання у ВНЗ за компонентами та рівнями професійної компетентності; створення наскрізної освітньо-професійної програми з усіх блоків моделі професійної компетентності фахівця-логопеда" [16: 25].

Т. Мельніченко зазначила, що "...професійна компетентність – це система особистісних якостей, знань і умінь, що зумовляють готовність і здатність логопеда здійснювати професійну діяльність. Професійна компетентність передбачає: сформованість умінь розмірковувати й оцінювати професійні ситуації та проблеми; творчий характер мислення; виявлення ініціативи у виконанні фахових завдань; усвідомлене розуміння особистої відповідальності за результат праці; здатність до керування колективом; прийняття раціональних рішень у вирішенні конкретних завдань та проблем" [9: 124].

С. Цимбал-Слатвінською визначено тенденції професійної підготовки

S. Tsymbal-Slatvynska identifies key trends in the professional training of future SLTs within the modern information-educational environment of higher education institutions. These trends include: the socio-pedagogical orientation of SLT education, with an emphasis on interdisciplinary integration within the curriculum; the fundamentalization of both general and specialized training content; a paradigm shift from a knowledge-based to an activity-based model of education, aimed at preparing students for real-world professional engagement; a humanistic focus in preparing professionals to work with children who have speech and language impairments; the informatization of professional training through the incorporation of digital technologies and platforms; the continuity of professional development throughout the educational process; and the innovative nature of contemporary higher education [22: 259].

V. Nechyporenko proposed an integrative model of a competent educator, which includes the formation of key components of professional activity such as values (universal, national, corporate, and personal), personal and professional qualities, and a wide range of core competencies. These competencies include: *diagnostic, informational, self-educational, normative-legal, general scientific, technological-methodological, projective, health-preserving, social, facilitative, communicative, psychological, life-creating, methodological, organizational, managerial, general cultural, research, corrective-rehabilitative, and reflective competencies* [14: 21-22].

I. Zhadlenko explored effective pathways for the practical training of future speech and language therapists, emphasizing the importance of preparing educators who are not only knowledge bearers but also facilitators of productive educational and speech-language activities. In her view, "the competency-based approach enhances the practical orientation of the 'Speech Therapy' discipline, underlining the need to acquire experience and the ability to apply

майбутніх логопедів в умовах інформаційно-освітнього середовища закладів вищої освіти: соціально-педагогічна зумовленість процесу підготовки майбутніх логопедів, яка орієнтована на міждисциплінарну інтеграцію в освітньому процесі; фундаменталізація загальної та спеціальної підготовки майбутніх логопедів; переорієнтація зі знанняєвої освітньої парадигми на діяльнісну, орієнтовану на формування готовності майбутнього логопеда до професійної діяльності; гуманістична спрямованість процесу підготовки фахівців до освіти дітей з порушеннями мовлення; інформатизація професійної підготовки майбутніх логопедів в умовах інформаційно-освітнього середовища; неперервність професійної підготовки майбутніх логопедів; інноваційний характер сучасної вищої освіти [22: 259].

В.В. Нечипоренко запропонувала інтегральну модель компетентного педагога, яка передбачає "сформованість у педагога таких компонентів професійної діяльності, як цінності (загальнолюдські, національні, корпоративні та особистісні)", особистісні та професійні якості, "ключові компетентності (*діагностична, інформаційна, самоосвітня, нормативно-правова, загальнонаукова, технологічно-методична, проєктивна, здоров'язберезувальна, соціальна, фасилітативна, комунікативна, психологічна, життєтворча, методологічна, організаційна, управлінська, загальнокультурологічна, пошуково-дослідницька, корекційно-реабілітаційна, рефлексивна*)" [14: 21-22].

І. Жадленко проаналізувала шляхи ефективною практичною підготовки майбутніх вчителів-логопедів, які стануть не тільки носіями знань, а й організаторами продуктивної навчально-мовленнєвої діяльності. На її думку, "...компетентнісний підхід посилює практичну спрямованість викладання дисципліни "Логопедія", підкреслює необхідність набуття досвіду діяльності, вміння на практиці реалізувати знання; формує основні

knowledge in practice. It fosters the development of key structural components of the SLT's professional activity, including diagnostic work (studying case history, developmental background, and causes of speech disorders in children; interviewing parents; observing the child; and conducting speech assessments); and designing individualized corrective-compensatory plans for addressing speech and language development disorders" [2: 303].

N. Pakhomova points out that future SLTs require thorough foundational training in medical-biological, psychological-pedagogical, and special didactic disciplines in order to develop sufficient levels of diagnostic, consultative, corrective-developmental, and educational competencies [15: 375].

O. Martynchuk investigated the range of activities performed by special education teachers, including speech therapists, in inclusive educational settings. She identified assessment of special educational needs and child development as one of the primary responsibilities. The scholar explains: "Given that contemporary assessment of special educational needs and child development (i.e., diagnostics of developmental disorders) is based on a comprehensive, interdisciplinary understanding of individual needs, it requires collaborative teamwork among specialists within inclusive educational settings, where each professional contributes to understanding the structure of a person's developmental impairment" [8: 229].

O. Martynchuk also proposed a structure for the professional competence of a bachelor in corrective education working in inclusive environments with children with severe speech disorders. This structure includes core competencies in diagnostic-analytical, corrective-developmental, didactic, educational, consultative, transformative, constructive-organizational, and communicative activities. Among the professional competencies for graduates of master's programs in *Corrective Education (Speech Therapy)* with an additional

структурні компоненти професійної діяльності вчителя-логопеда, зокрема: *діагностичну діяльність* (вивчення анамнезу, історії розвитку, причин порушень у дитини, бесіда з батьками, спостереження за дитиною, обстеження мовлення); – складання індивідуальних корекційно-компенсаторних планів роботи з порушеннями мовленнєвого розвитку тощо..." [2: 303].

Н. Пахомова зазначає, що майбутні вчителі-логопеди потребують ґрунтовної фундаментальної підготовки з медико-біологічних та психолого-педагогічних, спеціальних дидактичних дисциплін із метою формування належного рівня *діагностичної, консультативної, корекційно-розвиткової та навчально-виховної компетентностей* (15: 375).

О. Мартинчук дослідила види діяльності спеціальних педагогів, у тому числі, вчителів-логопедів, інклюзивного закладу освіти, де позначила одну з перших – оцінка особливих освітніх потреб та розвитку дитини. Учена зазначає "зважаючи на те, що сучасна оцінка особливих освітніх потреб та розвитку дитини (діагностика порушень розвитку) будується на комплексному, міждисциплінарному знанні індивідуальних потреб дитини, передбачається спільна (командна робота) спеціального педагога з різними фахівцями в умовах інклюзивного освітнього середовища, кожен з яких робить свій внесок у розуміння структури порушення особи з особливостями психофізичного розвитку" [8: 229]. Науковиця запропонувала структуру професійної компетентності бакалавра корекційної освіти у сфері інклюзивного навчання дітей з тяжкими порушеннями мовлення, до якої увійшли такі основні складові: компетентність у діагностико-аналітичній, корекційно-розвивальній, дидактичній, виховній, консультативній, трансформаційній, конструктивно-організаторській, комунікативній діяльності. Серед фахових компетентностей випускника магістерської програм напряму підготовки "Корекційна освіта (логопедія)" з додатковою спеціальністю

specialization in *Inclusive/Integrated Education*, particular emphasis is placed on logodiagnostic and logocorrective competence [7: 81].

O. Kuzenko, analyzing the components of professional competence of future SLTs, concludes that the training of students in this specialization at higher education institutions represents an integrated educational process in which "relatively independent but interrelated and interdependent types of training are combined: methodological, cultural, methodological-didactic, psychological-pedagogical, special (logopedic), didactic, and professional-ethical" [6: 92].

Researchers from Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko emphasize the importance of practical components in the development of professional competencies among future SLTs. In particular, K. Zelinska-Liubchenko and L. Moroz [4], in their scholarly article, highlight the role of practical training in the formation of professional competencies. They outline the specifics and significance of academic and industrial internships in medical institutions and inclusive resource centers. These provide students with extensive opportunities to reinforce their theoretical knowledge through practice, gain first-hand experience in the professional environment, and acquire basic skills in providing consultative-diagnostic, corrective-developmental, and rehabilitative speech therapy support to individuals across age groups.

O. Lastochkina, V. Lytvynenko, and T. Buhaienko [5] describe the process of logopedic training practice carried out in preschool and general secondary education institutions, as well as in institutions catering to learners with special educational needs. The authors emphasize the value of working directly in children's educational environments, including interactions with specialists and individuals of various age groups with primary and secondary speech disorders. The practicum includes reviewing documentation procedures and analyzing the correctional system (methods, tools, strategies, stages of speech therapy used

"Інклюзивна/інтегрована освіта" виокремлено низку фахових компетентностей, серед яких: 4. – компетентність у сфері логодіагностичної та логокорекційної діяльності [7: 81].

О. Кузенко аналізуючи складові професійної компетентності майбутнього вчителя-логопеда приходить до висновку, що підготовка здобувачів освіти за цією спеціалізацією у закладі вищої освіти є інтегрованим освітнім процесом, в якому "...поєднуються відносно самостійні, але взаємозалежні і взаємообумовленні види підготовки: методологічна, культурологічна, методична, психолого-педагогічна, спеціальна, дидактична, професійно-етична" [6: 92].

Науковці Сумського державного університету імені А.С. Макаренка звертають увагу на значення практичної складової у формуванні фахових компетентностей у майбутніх учителів-логопедів. Зокрема, К. Зелінська-Любченко, Л. Мороз [4] у науковій статті наголошують на ролі практичної складової у формуванні професійних компетентностей майбутніх вчителів-логопедів. Вони висвітлюють специфіку та значення проходження навчальної і виробничої практик у медичних закладах та інклюзивно-ресурсних центрах. Для здобувачів освіти створюються широкі можливості підкріпити теоретичні знання практичною роботою – ознайомитися наживо з особливостями роботи логопеда та сформувані початкові уміння надавати логопедичну консультативно-діагностичну, корекційно-розвиваючу та корекційно-відновну допомогу особам різних вікових категорій.

О. Ласточкіна, В. Литвиненко, Т. Бугаєнко [5] описують процес навчальної логопедичної практики студентів-логопедів на базі закладів дошкільної та середньої загальної освіти й освіти для осіб із особливими освітніми потребами. Автори, зауважують, що важливою є практична робота в дитячому освітньому середовищі, зокрема, знайомство із фахівцями та колективами дітей, підлітків, дорослих із

by speech therapists and other professionals). Students gain important experience immersing themselves in the real-world speech correction environment, observing its stages, structure, and interrelations (in terms of general psychophysical and speech development, and among participants in the correctional process).

The readiness of graduates of the master's program in Special Education in Ukraine to perform diagnostic activities in inclusive educational environments was also investigated. Researchers report that 90% of surveyed graduates confirmed a high level of readiness for such work. At the same time, they support the proposal to include a special course titled "Inclusive Diagnostics" in the educational program. The study concludes that: "The formation of diagnostic and prognostic competence should be guided by the social model of understanding inclusion, focusing on the child and their unique educational needs, identifying their strengths, and providing psycho-pedagogical support in accordance with the International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF), as well as developing recommendations for organizing inclusive educational environments" [1: 31].

The proposal by researchers L. Moroz, L. Stakhova, A. Kravchenko, and K. Zelinska-Liubchenko is noteworthy. They suggest enhancing academic mobility among future SLTs, which should be implemented through study opportunities, internships, and research projects at both domestic (internal mobility) and international (external mobility) partner institutions. This initiative is expected to provide future SLTs with new professional skills, a better understanding of the profession's specifics, exposure to cutting-edge developments in special education, particularly speech-language therapy, and involvement in best international practices [10: 173].

All of the aforementioned studies underscore the importance of developing a broad range of professional competencies in SLTs. Diagnostic and prognostic competencies consistently emerge as

порушенням мовленням первинного та вторинного генезу; вивчення переліку та змісту документообігу; спостереження й аналіз особливостей системи корекційного процесу (прийомів, методів, засобів; етапів логокорекції, що здійснюється логопедами та іншими фахівцями навчальних баз). Студенти отримують важливий досвід можливості зануритися у справжню атмосферу логокорекційного процесу та побачити його етапи, зміст і різні взаємозв'язки (за складниками загального психофізичного та, зокрема, мовленнєвого розвитку, за учасниками процесу тощо).

Досліджувалося питання готовності випускників магістерської програми "Спеціальна освіта" в Україні до діагностичної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі. Науковці зазначають, що результати пілотного дослідження свідчать, що 90% опитаних випускників підтвердили високий рівень готовності до такого виду роботи. Одночасно вони підтримують пропозицію, щодо введення в освітню програму спецкурсу "Інклюзивна діагностика". Дослідники прийшли до висновку, що "формування діагностично-прогностичної компетентності має орієнтуватися на соціальну модель розуміння інклюзії, а саме, в центрі уваги – дитина та її особливі освітні потреби, визначення її сильних сторін, надання психолого-педагогічної допомоги дитині з урахуванням Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, розробка рекомендацій щодо організації інклюзивного освітнього середовища..." [1: 31].

На наш погляд, важливою є пропозиція науковців Л. Мороз, Л. Стахової, А. Кравченко, К. Зелінської-Любченко. Вони пропонують активізувати "академічну мобільність" майбутніх учителів-логопедів, яка повинна реалізуватися шляхом їх навчання, проходження навчальної і виробничої практик, проведення наукових досліджень у закладах-партнерах України (внутрішня академічна мобільність) та закордонних

central themes, reaffirming their critical role in the professional readiness of speech therapists. Exploring their function in the current context of higher education in SLT remains highly relevant.

Outline of unresolved issues brought up in the article. At present, there is insufficient knowledge and practical experience regarding the formation of diagnostic and prognostic competence among future SLTs in EU countries. Research into international practices can provide valuable insights into the strengths and weaknesses of existing approaches and inform future strategies for academic and professional training of faculty members at graduating departments of higher education institutions in Ukraine.

Aim of the research. The purpose of this article is to explore and highlight the specific features of forming diagnostic and prognostic competence in future SLTs at higher education institutions in the Netherlands and Germany, and to conduct a comparative analysis.

Results and discussion. SLT, as a distinct scientific discipline, began to emerge in most European countries, particularly in the *Netherlands and Germany*, in the second half of the 20th century. However, its historical roots can be traced back to the 19th century. Individuals with communication, speech, language, voice, or swallowing disorders had long been recognized in society. They were primarily supported by medical professionals-therapists, neurologists, psychiatrists, otolaryngologists, among others.

Psychologists also showed increasing interest in these populations, particularly in studying and explaining the causes of such impairments. By the early 20th century, the term "logopedist" had emerged in Europe among educators and healthcare professionals, although it lacked clear professional identity at that time.

Various specialized approaches and author-developed methods for addressing speech disorders-such as stuttering, voice disorders, and articulation difficulties-had begun to appear. Nevertheless, SLT was

ЗВО-партнерах (зовнішня академічна мобільність). Це дасть можливість майбутнім учителям-логопедам набути нових професійних навичок, краще зрозуміти специфіку професійної діяльності, орієнтуватись у новітніх досягненнях спеціальної освіти, зокрема логопедії, бути залученими до кращих світових практик" [10: 173].

Усі наведені дослідження наголошують на значимість у професійній готовності виконання службових обов'язків вчителя-логопеда широко спектру фахових компетентностей, серед яких червоною лінією проходять діагностична і прогностична компетентності. Вивчення ролі цих компетентностей в сучасних умовах вищої логопедичної освіти не втратила актуальності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. На сьогодні ми не недостатньо володіємо досвідом формування діагностично-прогностичної компетентності у майбутніх логопедів країн Євросоюзу. Дослідження міжнародного досвіду дасть можливість врахувати переваги й недоліки та усвідомити перспективи в роботі науково-педагогічних кадрів випускових кафедр ЗВО України.

Мета статті – дослідити та висвітлити особливості формування діагностично-прогностичної компетентності майбутніх учителів-логопедів ЗВО Нідерландів та Німеччини, здійснити порівняльний аналіз.

Виклад основного матеріалу. Логопедія як окрема галузь науки у більшості європейських держав, зокрема, Нідерландах та Німеччині з'явилася у другій половині ХХ століття. Хоча передісторія починається приблизно з ХІХ-го ст. Особи з порушеннями комунікаційних процесів, мови, мовлення, голосу, ковтання у суспільствах ідентифікуються набагато раніше. Такими людьми опікувалися, тобто, надавали допомогу медичні працівники (терапевти, невропатологи, психіатри, отоларингологи тощо). Також до людей з такими порушеннями проявляли інтерес психологи, які

largely delivered by practitioners without adequate scientific grounding. There was no specialized educational training for professionals working to correct language and speech disorders.

A compelling illustration of the historical treatment of speech disorders is provided by the 2010 British historical drama film "The King's Speech", which portrays a monarch's struggle with stuttering and the unconventional methods used by his therapist.

Following the devastating consequences of the Second World War, there emerged an acute societal need for speech and language therapy services in the Kingdom of the Netherlands. As a response, the first specialized training courses for speech and language therapists were introduced in the second half of the 1940s. During this time, approaches to addressing speech, language, and communication disorders in individuals were studied and adapted, while the first scientific research in the fields of medicine, psychology, and education began to emerge.

By the 1960s, speech and language therapy gradually acquired the status of a medical scientific discipline. Departments of logopaedics were established at universities of applied sciences, initiating research in the areas of speech, voice, language, hearing, and swallowing disorders. In the 1970s, educational programs in speech and language therapy began to be developed and refined at universities such as Utrecht, Nijmegen, and Groningen. This period marked the beginning of interdisciplinary integration of speech therapy with psychology, linguistics, medicine, and pedagogy.

At present, speech and language therapy is classified within the paramedical field. SLTs are trained at universities of applied sciences, typically within faculties of health and social sciences. Upon completing a bachelor's degree, graduates are fully qualified to work either as speech-language therapists-teachers, who focus on addressing speech disorders in children and adults, or as speech-language specialists who provide support for

намагалися перш за все дослідити та пояснити причини таких порушень. На початку ХХ ст. в Європі серед педагогічних та медичних працівників навіть з'явилася спеціальність «логопед», але вона не мала професійної ідентичності. Існували спеціальні підходи, навіть авторські методики щодо усунення мовленнєвих розладів, наприклад, заїкання, розладів голосу, артикуляції. Утім, вся логопедична допомога надавалася як дітям так і дорослим практиками без належної наукової бази. Спеціалізованої освіти для фахівців з усунення мовних та мовленнєвих порушень не існувало. Переконалим є художній фільм на історичних фактах британського кінематографу 2010 року "Король говорить!" (англ. "The King's Speech").

Після жахливих наслідків Другої світової війни у суспільстві Королівства Нідерландів виникла гостра потреба в наданні логопедичних послуг. Тому вже в другій половині 1940-х рр. з'явилися перші спеціалізовані курси підготовки логопедичних кадрів. Вивчається та запозичується досвід підходів до усунення в людей мовних, мовленнєвих та комунікаційних процесів та започатковуються перші наукові дослідження в медицині, психології, педагогіці. У 1960-х рр. – логопедія поступово отримує статус медичної наукової галузі. В університетах прикладних наук з'являються спеціальні кафедри логотерапії, розпочинаються наукові дослідження в галузі порушень мовлення, голосу, мови, слуху та ковтання. У 1970-х рр. починають формуватися та вдосконалюватися освітні програми із логопедії в університетах Utrecht, Nijmegen, Groningen. Відбувається інтердисциплінарна інтеграція логопедії з психологією, лінгвістикою, медициною та педагогікою.

На сьогодні логопедія перебуває у парамедичній сфері. Логопеди готуються в університетах прикладних наук, як правило на медичних та соціальних факультетах, з можливістю вже після отримання диплому бакалавра повноцінно працювати на посадах

individuals across all age groups experiencing disorders in speech, voice, language, hearing, or swallowing (healthcare and social sector, training code 34578).

At the beginning of the 21st century, nine universities in the Netherlands have been offering undergraduate-level training programs for SLTs: Hogeschool Zuyd Heerlen, Fontys Hogeschool, Hogeschool Rotterdam, Hogeschool Utrecht, Arnhem and Nijmegen, Hogeschool Windesheim locatie Flevoland, Hogeschool Windesheim locatie Zwolle, Hanze Hogeschool Groningen, Pro Education Chilversum.

The master's program "Speech and Language Pathology" is a form of postgraduate education and can be pursued at Radboud University. Graduates of the bachelor's program have the opportunity to continue their studies in related medical fields such as Neuro-linguistics, Healthy Ageing, Health Sciences for Healthcare Professionals, and Linguistic Sciences.

In 2023, on the initiative of the Dutch Association for Speech Therapy and Phoniatrics (NVLF) and the Sectoral Working Group on Speech Therapy Education Programs (WAC), a Professional Profile for Speech Therapists (NVLF) was developed and approved. This document effectively serves as a reference standard for the training of speech therapists. The Professional Profile emphasizes that *"...a key starting point in the context of health care policy is the promotion of positive health in society. Health is more than just 'not being ill' and includes several dimensions: cognitive functions of the body; psychological well-being; sense of purpose; quality of speech and reading; participation in social activities; daily functioning"*. These dimensions form the framework for interpreting health. Based on this, the Professional Profile formulates two main objectives for the logopedist's actions:

1. "To promote, improve, facilitate, and support (interpersonal) communication and communicative participation;
2. To promote, improve, or facilitate primary oral functions-(safe) eating,

логопеда-вчителя, який займається усуненням недоліків мовлення в дітей і дорослих та логопеда-фахівця, який надає допомогу особам різних вікових груп з розладами мовлення, голосу, мови, слуху та ковтання (охорона здоров'я, соціальна сфера, код підготовки 34578).

На початку XXI століття в Нідерландах дев'ять університетів готують логопедів за 1-м бакалаврським рівнем: Hogeschool Zuyd Heerlen, Fontys Hogeschool, Hogeschool Rotterdam, Hogeschool Utrecht, Arnhem and Nijmegen, Hogeschool Windesheim locatie Flevoland, Hogeschool Windesheim locatie Zwolle, Hanze Hogeschool Groningen, Pro Education Chilversum.

Магістерська програма "Патологія мови та мовлення" є формою післядипломної освіти. Нею можна оволодіти в Radboud Universiteit. У випускників бакалаврської програми є можливість продовжити навчання за близькими програмами медичного спрямування: "Нейролінгвістика", "Здорове старіння", "Науки про здоров'я для медичних працівників", "Лінгвістичні науки".

У 2023 р. за ініціативою Нідерландської асоціації логопедії та фоніатрії (NVLF) та Галузевої робочої групи логопедичних освітніх програм (WAC) створено та затверджено Професійний профіль логопеда (NVLF). По суті цей документ слугує орієнтовним стандартом у підготовці логопедів. У професійному профілі наголошується, що *"...важливою відправною точкою в рамках політики охорони здоров'я є підтримка позитивного здоров'я у суспільстві. Здоров'я – це більше, ніж "не хворіти", і включає в себе кілька складових: когнітивні функції організму; психічне благополуччя; сенс життя; якість мовлення і читання; участь в діяльності суспільства; повсякденне функціонування"*. Ці складові формують рамки інтерпретації здоров'я. Виходячи з цього Професійний профіль формулює дві основні цілі у діях логопеда, а саме: "сприяти, покращувати, полегшувати та підтримувати (міжособистісне) спілкування та комунікативну участь; сприяти, покращувати або полегшувати

drinking, sucking, swallowing, and breathing" [20: 13].

The growing demand for services and the increasing cost of healthcare have raised concerns about how such care will be delivered in the future. There is a significant shortage of personnel in the care and education sectors. At the request of NVLF and LOOL, the Netherlands Institute for Health Services Research (Nivel) recently conducted a study on the current labor market for speech therapists.

The report *"The Labor Market for Logopedists in the Netherlands"* (Nivel, 2023) presents three future scenarios. It appears that in all three scenarios, the shortage of speech therapists will continue to grow. Nivel analyzed and calculated potential solutions to the problem, but each of them turned out to be either unrealistic or insufficient to solve the expected shortage. As a result, the report recommends combining various solution strategies.

Technological development is advancing at lightning speed. Ongoing digitalization is also automating existing processes in higher education and promoting the implementation of more efficient work methods. This presents challenges for speech therapy programs in terms of how to incorporate (expensive) medical technologies into their curriculum.

In summary, the following key directions in speech therapy education can be identified:

- maximizing student intake while minimizing dropout rates and promoting sustainable employment for early-career speech therapists;
- effectively addressing the integration of (new) speech therapy technologies into the curriculum;
- incorporating innovative treatment methods into speech therapy education [20: 7].

The structure of the Professional Profile of the speech therapist is illustrated in Figure 1.

первинні оральні функції – (безпечно) їсти, пити, смоктати, ковтати і дихати" [20: 13].

Зростаючий попит на допомогу та збільшення витрат на охорону здоров'я порушили питання про те, як надаватиметься відповідна допомога в майбутньому. Виникає значний дефіцит кадрів у сфері догляду та освіти. На замовлення NVLF і LOOL, Нідерландський інститут досліджень у сфері охорони здоров'я (Nivel) нещодавно провів дослідження (поточного) ринку праці для логопедів.

У звіті "Ринок праці логопедів у Нідерландах" (Nivel, 2023) представлено три майбутні сценарії. Виявляється, що у всіх трьох сценаріях майбутнього дефіцит логопедів зростатиме. Напрямки вирішення проблеми, розраховані компанією Nivel у цьому були прораховані, кожен з них виявився нереальним або недостатнім для вирішення очікуваного дефіциту. Тому у звіті зазначено, що рекомендується комбінувати напрямки вирішення проблеми.

Технологічний розвиток відбувається з блискавичною швидкістю. Постійна діджиталізація також автоматизує існуючі процеси у вищій освіті та сприяє впровадження більш ефективних методів роботи. Це також ставить курси логопедії перед викликами, як впроваджувати (дорогі) медичні технології у свою освіту.

Підсумовуючи, можна виокремити такі основні напрямки в освіті логопедів:

- підтримувати якомога більший набір студентів, мінімізуючи відсів студентів, заохочувати та стимулювати стійке працевлаштування логопедів-початківців;
 - адекватно вирішувати питання впровадження (нових) технологій логопедичної допомоги, – в освіту логопедів включати інноваційні методи лікування [20: 7].
- Схематично Професійний профіль логопеда подається на рис. 1.

Fig. 1. The Professional Profile of the Speech Therapist [20: 47]

The model is represented in the form of a flower, where the speech therapist is positioned at the center and integrates the surrounding petals, each of which symbolizes one of the essential professional roles of a speech therapist. Each role is enriched with a list of required competencies and recommendations for practical actions. The content of these roles is grounded in theoretical knowledge, practical skills, abilities, and professional values aimed at delivering high-quality and safe, patient-centered care. The roles are based on the Canadian Medical Education Directives for Specialists (CanMEDS) framework (Frank, Snell, & Sherbino, 2015).

The general description of the roles includes:

- *Logopedist* – a specialist who conducts diagnosis, designs, and implements therapy;
- *Professional* – acts ethically, reflects on, and improves their own practice;
- *Communicator* – communicates effectively with clients and colleagues;
- *Collaborator* – works in multidisciplinary teams;
- *Health Coach* – supports clients in achieving health-related goals;
- *Leader (Entrepreneur)* – organizes and coordinates processes within speech-language therapy;
- *Innovator* – implements new approaches and technologies into practice.

The Professional Profile also outlines a set of principles that must be considered in the speech therapist's work, including:

Модель має форму квітки. Логопед знаходиться у серцевині квітки і поєднує в собі пелюстки, в яких презентуються всі необхідні трудові ролі логопеда. Кожна роль насичена переліком необхідних компетентностей, рекомендацій щодо практичних дій логопеда. Зміст ролей базується на отриманих теоретичних знаннях, навичках, уміннях та професійних цінностях для забезпечення високоякісної та безпечної допомоги, орієнтованої на пацієнта. Ці ролі ґрунтуються на Канадських настановах для медичних фахівців (CanMeDS, Frank, Snell, & Sherbino, 2015). Загальна характеристика рольових функцій така:

- Логопед — фахівець, який проводить діагностику, планує та реалізує терапію.
- Професіонал — діє етично, рефлексує та вдосконалює свою практику.
- Комунікатор — ефективно спілкується з клієнтами та колегами.
- Співпрацівник — працює в мультидисциплінарних командах.
- Коуч зі здоров'я — підтримує клієнтів у досягненні цілей, пов'язаних зі здоров'ям.
- Лідер (підприємець) — організовує та координує процеси в рамках логопедичної допомоги.
- Інноватор — впроваджує нові підходи та технології в практику.

Професійний профіль передбачає низку принципів, які необхідно враховувати в роботі логопеда, а саме:

- *Етична практика* — діяльність відповідно до професійного кодексу.

- Ethical Practice – acting in accordance with the professional code of conduct;
- Evidence-Based Practice – using scientifically validated methods in therapy;
- Lifelong Learning – participating in seminars, trainings, and other forms of professional development;
- Interdisciplinary Collaboration – engaging with other healthcare professionals [20: 47].

Each role implies the formation of initial competencies during higher education training. For example, the role of Professional includes the following competencies:

- "You conduct diagnostics for individuals with developmental disorders and make independent, evidence-informed decisions based on your specialized knowledge, considering the values and preferences of the patient".
- "You justify your choices based on effectiveness, efficiency, and the best available evidence".
- "You explore ethical dilemmas in professional practice and make well-considered decisions by balancing concerns and opportunities".
- "You express the significance of your work as a speech therapist to the individual seeking care".

You are expected to:

- Understand your personal responsibility for your own professional activities.
- Be aware of your ambitions for your professional career and commit to lifelong learning through both formal and informal education.
- Monitor your professional actions, justify them, reflect on them, and adjust your conduct based on feedback.

Additionally, the professional profile offers recommendations for the practical actions of speech therapists:

- Act ethically and thoughtfully.
- Provide services in cooperation with the patient, based on up-to-date scientific evidence, taking into account the patient's needs and preferences, and relying on clinical experience.
- Justify your actions as a professional in speech-language pathology.

• Доказова база — використання науково обґрунтованих методів у терапії.

• Безперервне навчання — участь у семінарах, тренінгах та інших формах професійного розвитку.

• Міждисциплінарна співпраця — взаємодія з іншими фахівцями у сфері охорони здоров'я [20: 47].

Кожна роль логопеда передбачає формування у процесі навчання у ЗВО початкових компетентностей, наприклад, роль професіонала включає такі:

• "Ви проводите діагностику розвитку особи з порушеннями розвитку і дієте на основі фактів, роблячи незалежний вибір на основі власних спеціальних знань та з урахуванням цінностей і вподобань пацієнта.

• Ви обґрунтовуєте свій вибір з точки зору ефективності, результативності та найкращих доступних доказів.

• Ви досліджуєте етичні дилеми у професійній практиці та робите виважений вибір на основі збалансування заперечень і можливостей.

• Ви висловлюєте думку про важливість своєї роботи як логопеда для людини, яка звертається за допомогою.

• Ви маєте уявлення про особисту відповідальність щодо власної професійної діяльності.

• Ви усвідомлюєте власні амбіції щодо професійної кар'єри та навчаєтесь впродовж життя через формальну та неформальну освіту.

• Ви перевіряєте власні професійні дії, обґрунтовуєте, рефлексуєте та коригуєте свої дії на основі зворотного зв'язку" [19: 43].

Також передбачено рекомендації логопедам щодо практичних дій логопеда:

• "Діяти етично виважено.

• Надавати послуги у взаємодії з пацієнтом, спираючись на передові наукові здобутки, беручи до уваги потреби та побажання пацієнта, керуючись власним клінічним досвідом.

• Обґрунтовувати власні дії як професіонала логопедії.

• Розвивати власний логопедичний досвід.

• Рефлексувати результати власної логопедичної практики та прагнути до покращення результатів праці" [19: 44].

- Develop your own speech-language therapy expertise.
- Reflect on the outcomes of your professional practice and strive to improve them [19: 44].

As stated in the Professional Profile, "All the roles of the speech therapist are guided by the needs of society, professional ethics, and professional values" [20: 48].

All bachelor's degree programs [12] aimed at training speech therapists span four years of study and comprise 240 academic credits. Approximately 90% of universities offer only full-time study. Universities maintain autonomy in shaping their curricula, yet they emphasize that the first year serves a propaedeutic function, providing students with foundational knowledge for their future career. Students are introduced to anatomy, neurology, and various phenomena affecting speech, language development, swallowing, and hearing, as well as general characteristics of communication disorders.

Typical curricula include the following core components: Language and Language Development Disorders – 8 ECTS; Speech and Speech Disorders – 8 ECTS; Voice and Voice Disorders – 8 ECTS; Neurological Disorders – 8 ECTS; Health Promotion and Prevention – 8 ECTS.

Elective components may include courses such as: Speech Therapy in the World of Art and Performance; Child Abuse and Neglect.

In training laboratories, students acquire basic language proficiency, explore the causes of disorders such as stuttering, learn to use their own voice correctly, and apply theoretical knowledge in practice. They also gain initial experience working with individuals who have speech disorders. *First-year* students are encouraged to work on developing their identity and to cultivate social, coaching, and research skills.

At the end of the first year, each student compiles an individual portfolio, and an assessment decision is made regarding their continuation in the program. If a student has earned fewer than 48 ECTS out of the required 60, they are not allowed to proceed to the second year. In rare cases, students may continue under the condition that they complete an

Як зазначається в Професійному профілі "всі зазначені ролі логопед орієнтуються на потреби суспільства, професійну етику, професійні цінності" [20: 48].

Усі бакалаврські програми [12] на здобуття кваліфікації логопеда розраховані на 4 роки навчання, тобто 240 академічних кредитів, 90 % університетів пропонує лише денну форму навчання. Університети зберігають автономність щодо змісту освітніх програм. Утім, всі вони націлюють абітурієнтів на те, що *1-рік навчання є препедевтичний*. Це означає, що першокурсникам дається максимум навчальної пізнавальної інформації щодо майбутньої трудової діяльності (анатомію, неврологію, та знання про явища, які впливають на мовленнєвий і мовний розвиток, ковтання та слух, загальні характеристики мовленнєвих порушень). Типові плани пропонують такі обов'язкові компоненти: Розлади мови та мовного розвитку 8 ECTS; Мовлення та мовленнєві розлади 8 ECTS; Голос і голосові розлади 8 ECTS; Неврологічні розлади 8 ECTS; Профілактика та зміцнення здоров'я 8 ECTS. Вибіркові компоненти можуть включати навчальні дисципліни: Логопед у світі мистецтва та перформансу; жорстоке поводження з дітьми. У навчальній лабораторії отримують основи вільного володіння мовою, дізнаються причини, наприклад, заїкання. Також працюють над власним голосом і дізнаються як правильно ним користуватися і застосовувати отримані знання на практиці, отримують початкові навички роботи з особами, які мають мовленнєві вади. Першокурсникам створюються належні умови попрацювати над власною ідентичністю та розвинути соціальні, коучингові та дослідницькі навички. За підсумками навчання на 1-му курсі складається індивідуальне портфоліо кожному здобувачу освіти і приймається атестаційне рішення щодо доцільності навчання за освітньою програмою логопеда. У випадку, коли студент оволодів менше ніж 48 ECTS (із 60 ECTS необхідних) він не допускається до навчання на 2-му курсі. Лише у деяких випадках здобувач освіти може бути

individualized plan to make up for the deficiencies.

The main phase of training occurs during the 2nd, 3rd, and 4th years, during which students gradually refine their professional identity. For example, at the University of Applied Sciences in Groningen, *second-year core subjects include*: Diagnosis and Treatment of Language Disorders – 8 ECTS; Diagnosis and Treatment of Speech Disorders – 8 ECTS; Diagnosis and Treatment of Voice Disorders – 8 ECTS; Diagnosis and Treatment of Neurological Disorders – 12 ECTS; Therapeutic Interventions and Communication – 8 ECTS.

Elective subjects may include: Feeding and Swallowing Disorders in Infants and Young Children; Neuropsychology.

Second-year volunteer practice is conducted on-site (classrooms, dormitories), where students evaluate peers, whose native language is not Dutch, offering assistance and articulatory or voice-related guidance. Mastering these subjects substantially contributes to the development of initial professional competencies in diagnosing and intervening in speech-language disorders.

The third year includes core courses such as: Hearing and Hearing Disorders – 8 ECTS; Professional Paramedical Services – 8 ECTS; Quality Improvement in Paramedical Care – 6 ECTS.

Students select a specialization-related subject for in-depth study (24 ECTS), such as: Neurorehabilitation; Entrepreneurship; Care Management; Speech Therapy for Infants and Children; Speech Therapy in Dementia; Clinical practice is carried out in institutions where graduates plan to work after completing their education.

The fourth year emphasizes full integration into the speech therapy profession and includes: Final Internship and Diploma Project – 20 ECTS; Bachelor's Thesis and Portfolio Defense – 40 ECTS.

An optional course on "Innovations in Speech-Language Pathology" is also offered, where students develop their thesis projects.

The curriculum at Rotterdam University of Applied Sciences [13] presents some differences. *In the first year, students take*:

переведеним до 2-го курсу, але з додатковою умовою – виконання індивідуального плану усунення прогалин у навчанні.

Основний етап навчання – 2-й, 3-й і 4-й курси, коли йде поступове вдосконалення професійної ідентичності майбутніх логопедів. На 2-му курсі, наприклад, в Університеті прикладних наук Гронінген, вивчають такі обов'язкові компоненти: Діагностика та лікування мови 8 ECTS; Діагностика та лікування мовлення 8 ECTS; Діагностика та лікування голосу 8 ECTS; Діагностика та лікування неврологічних розладів 12 ECTS; Терапевтичне втручання та комунікація 8 ECTS. До вибірових дисциплін як правило пропонують: Проблеми з ковтанням і годуванням у немовлят та дітей раннього віку; нейропсихологію. На 2-му курсі передбачається волонтерська практика – на робочому місці (в аудиторіях, гуртожитках) майбутні логопеди обстежують однокурсників, для яких нідерландська мова не є рідною, надають допомогу, наводять приклади щодо правильної артикуляції, використання голосу. Оволодіння знаннями цих навчальних дисциплін значною мірою формує початкові професійні компетентності щодо діагностики порушень та інтервенції в наданні логопедичної допомоги.

3-й курс передбачає обов'язкові компоненти: Слух і слухові розлади 8 ECTS; Професійні парамедичні послуги 8 ECTS; Підвищення якості парамедичної допомоги 6 ECTS. Також вибирається навчальна дисципліна, з якої студент бажає поглибити знання з перспективою спеціалізації: Нейрореабілітація; Підприємництво; Менеджмент догляду; Логопедичні проблеми у немовлят та дітей; Логопедія при деменції тощо 24 ECTS. Проходження логопедичної практики передбачено в закладах, де випускники планують працювати після закінчення ЗВО.

4-й курс – передбачає максимальне входження в обрану професію логопеда. Дипломне завдання, практика 20 ECTS; Захист кваліфікаційної роботи бакалавра, портфоліо 40 ECTS. Також надається

Speech Therapy for Children Aged 0-4; Speech Therapy for Children Aged 4-18; Adult Speech Therapy; Speech Therapy for the Elderly I; Speech Therapy for the Elderly II; The Profession of Speech Therapist; Professional Identity. *The second year includes:* Language and Speech Treatment; Research Practice; Art Therapy; Organization and Implementation of Healthcare Innovations; Internship in Speech Therapy; Career Coaching; Elective Courses. *The third year includes:* Treatment of Voice and Hearing Disorders; Treatment of Neurological Speech and Language Disorders; Augmentative and Alternative Communication; Feeding, Drinking, and Language Fluency Disorders; Electives; Internships; Thematic Education. *The fourth-year features:* Internship; Internship-Oriented Training; Thematic Education; Writing and Defending the bachelor's Thesis. The educational formats and structure are summarized in Fig. 2.

можливість пройти навчання за курсом "Інновації в логопедії", під час оволодіння яким здобувачі працюють над власним дипломним проектом.

Зміст освітньої програми бакалавра Роттердамського університету прикладних наук [13] має деякі відмінності. Зокрема, *перший курс* включає такі навчальні дисципліни: логопедична терапія у дітей віком 0-4 років; логопедичні заняття у дітей віком 4-18 років; логопедична терапія у дорослих; логопедична терапія у людей похилого віку 1; логопедична терапія у людей похилого віку 2; Професія логопед; Професійна ідентичність. *Другий курс:* лікування мови і мовлення; Науково-дослідна практика; Арттерапія; Організація та впровадження інновацій в медицині; Стажування логопедом; Кар'єрний коучинг; Вибіркові спецкурси. *Третій курс:* Лікування голосу і слуху; Лікування неврологічних розладів мови і мовлення; Додаткова та альтернативна комунікація; Лікування розладів харчування, пиття та вільного володіння мовою; Вибіркові спецкурси; Стажування; Тематична освіта. *Четвертий курс:* Стажування; Навчання спрямоване на стажування; Тематична освіта; Написання та захист кваліфікаційної роботи бакалавра. Способи організації навчання наведено на рис. 2.

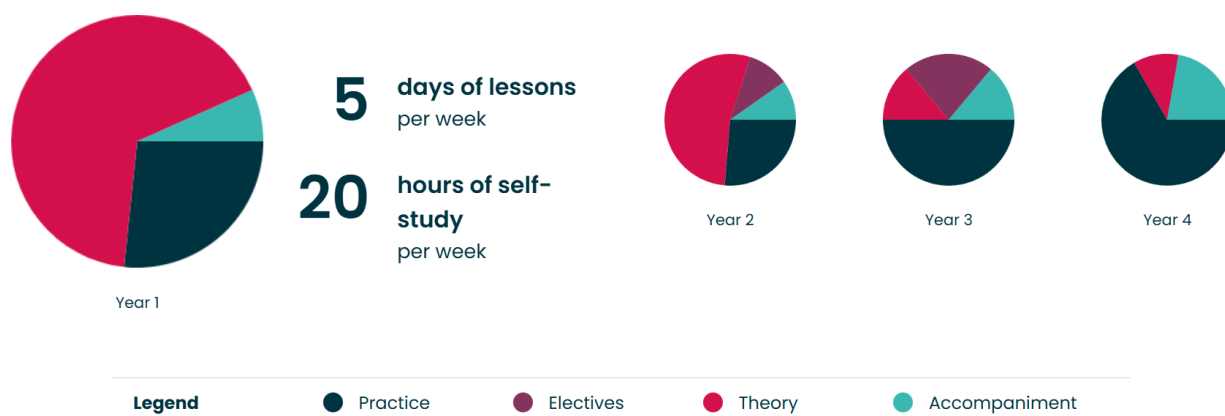

Fig. 2 Mode of instruction [19]

Hogeschool Rotterdam presented the results of labor market monitoring and feedback from speech therapy graduates. See Fig. 3.

Hogeschool Rotterdam презентував результати моніторингу ринку праці, зворотній зв'язок випускників спеціальності логопедія. Див. рис. 3

Current labour market

Source: national figures Research Centre for Education and the Labour Market (ROA), May 2025

Fig. 3. Monitoring of graduates' prospects in the educational program of Bachelor of Speech Therapy [13]

The master's degree program in speech and language pathology [11] is a 1-year program, i.e. 60 credits, of which 25 credits are compulsory components, 20 credits are practice and preparation of qualification work, 15 credits are elective components (25%). The 1st semester includes the following disciplines: Pathology of speech and hearing disorders – 5 ECTS; In-depth study of speech disorders (e.g., aphasia) – 5 ECTS; Speech testing – 5 ECTS; Methods of speech diagnostics – 5 ECTS; Cognitive communication disorders due to brain injury – 5 ECTS. Second semester: Development of Speech and Communication Technologies; Second Language Acquisition; Multimodal Communication and Persuasion; Practice; Master's Thesis Defense.

Educational programs for training speech therapists are improving every year, as the social status of a speech therapist is constantly growing.

In Germany, speech therapy as a science and the profession of a logopedist began to be realized and developed after the end of World War II. However, people with speech impairments received speech therapy much earlier, provided by otolaryngologists and teachers based on their own experience. In the 1920s and 30s, the first methods of treating stuttering, voice disorders, and articulation appeared. The first courses in the pedagogy of speech correction (Sprachheilpädagogik) were offered. The development of speech therapy was especially stimulated by the postwar period, when society experienced severe

Навчання за магістерською програмою "Патологія мови та мовлення" [11] передбачає 1 рік, тобто 60 кредитів, з них 25 кредитів – обов'язкові компоненти, 20 кредитів – практика і підготовка кваліфікаційної роботи, 15 кредитів – вибіркові компоненти (25%). 1-й семестр включає навчальні дисципліни: Патологія порушень мовлення і слуху – 5 ECTS; Поглиблене вивчення мовленнєвого порушення (наприклад, афазія) – 5 ECTS; Тестування мови – 5 ECTS; Методи діагностики мовлення – 5 ECTS; Порушення когнітивного спілкування внаслідок травми головного мозку – 5 ECTS. Другий семестр: Розвиток мовлення та комунікативних технологій; Оволодіння другою мовою; Мультиmodalна комунікація та переконання; Практика; Захист кваліфікаційної роботи магістра.

Освітні програми підготовки логопедів з кожним роком змістовно вдосконалюються, оскільки соціальний статус логопеда постійно зростає.

У Німеччині логопедія як наука, фахівець з логопедії (логопед) як професія почали усвідомлюватися і розвиватися після закінчення Другої світової війни. Хоча, логопедичну допомогу люди з порушеннями мовлення отримували набагато раніше. Її забезпечували лікарі-отоларингологи та педагогічні працівники, виходячи з власного досвіду. У 1920-30-х рр. з'явилися перші методики лікування заїкання, розладів голосу, артикуляції. Виникають перші курси з педагогіки корекції мовлення (Sprachheilpädagogik). Розвиток логопедії особливо стимулював післявоєнний

speech trauma, neurological disorders, and psychosocial losses.

The Law on the Profession of logopedist (Gesetz über den Beruf des Logopäden) of 1957 finally defined the legal status of a logopedist and determined the 3-year professional training (Logopädie-Ausbildung) in public and private educational institutions.

Today, Germany has a clear system of special education and a network of higher education institutions that train teachers to work with children with special educational needs, including logopedists. As early as the 1970s, Germany began gradually introducing the concept of inclusive education. Classical and medical universities offer a variety of educational programs, which can lead to a specialty in speech therapy: Justus-Liebig-Universität Gießen), Universität Kassel, Universität Würzburg, Universität Leipzig, Universität Potsdam, Pädagogische Hochschule Heidelberg, LMU München, Universität Erfurt, Leibniz Universität Hannover

We have studied the system of training specialists for the special education system, which is carried out by the Gottfried Wilhelm Leibniz University of Hannover [17; 18]. The history of the university dates back to 1831, so the educational environment has a fairly stable tradition of training specialists to ensure the vital activity of German society. Specialists in special education are trained at the Institute of Special Education at the following educational levels: bachelor's, master's, and doctoral degrees. The bachelor's program in special education for people with special needs (Bachelor So) is polyvalent. This means that obtaining a bachelor's degree is possible upon completion of 3 modules. The first module includes special education disciplines, the second module is a mandatory choice of the direction of teacher professionalization (*applied linguistics, German, evangelical religion, history, Catholic religion, art, mathematics, music, natural science, physical education*), and the third module includes methods and technologies of teaching the chosen specialization in a special or inclusive school, and writing a bachelor's thesis. The decision on the

період, коли в суспільстві відчули важкі мовленнєві травми, нейрологічні розлади, психосоціальні втрати.

Закон про професію логопеда (Gesetz über den Beruf des Logopäden) 1957 р. остаточно визначив правовий статус логопеда і визначив 3-річну фахову підготовку (Logopädie-Ausbildung) у державних та приватних закладах освіти.

На сьогодні в Німеччині сформувалася чітка система спеціальної освіти та мережа закладів вищої освіти, де готують педагогів для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, в тому числі логопедів. Ще в 1970-х роках Німеччина розпочала поступове запровадження концепції інклюзивного навчання. Університети класичного та медичного спрямування пропонують різнопланові освітні програми, оволодівши якою можна здобути спеціальність логопеда: Університет Гіссена (Justus-Liebig-Universität Gießen), Університет Касселя (Universität Kassel), Університет Вюрцбурга (Universität Würzburg), Університет Лейпцига (Universität Leipzig), Університет Потсдама (Universität Potsdam), Педагогічний університет Гейдельберга (Pädagogische Hochschule Heidelberg), Університет Людвіга-Максиміліана в Мюнхені (LMU München), Університет Ерфурта (Universität Erfurt), Leibniz Universität Hannover.

Нами досліджено систему підготовки фахівців для системи спеціальної освіти, яку здійснює Ганноверський університет імені Готфріда Вільгельма Лейбніца [17; 18]. Історія університету починається з 1831 року, тому в освітньому середовищі панують досить сталі традиції підготовки фахівців для забезпечення життєдіяльності німецького суспільства. Підготовка фахівців зі спеціальної освіти здійснюється в Інституті спеціальної освіти за освітніми рівнями: бакалавр, магістр, доктор філософії. Програма бакалаврату за спеціальністю "Освіта для людей з особливими потребами" (Bachelor So) є полівалентною. Це означає, що отримання ступеня бакалавра можливе за умови оволодіння 3-х модулів. Перший – включає навчальні дисципліни спеціальної освіти, другий – обов'язковий вибір напряму професіоналізації вчителя

subject focus of the bachelor's degree program is made by choosing the second module. In other words, the bachelor's program provides for a specific specialization of graduates.

After mastering the bachelor's program in special education for people with special needs, graduates have the right to work in out-of-school education institutions or continue and deepen their studies in a master's degree program. The master's program has two specializations: "Learning Support and Educational Assistance (LE)" and "Speech and Communication Therapy (SKT)" [17]. However, the prospect of studying for a master's degree is determined by the choice of a bachelor's degree. If a student is interested in specializing in the master's degree program "Speech and Communication" for further work in speech therapy practice, he or she should combine it with the second subject "Applied Linguistics", which contains theoretical linguistic foundations and is a prerequisite for independent work on subject issues.

The purpose of this combination is to formulate competencies based on professional, scientific and ethical requirements for future logopedists. Specific objectives are usually described in the module descriptions of the programs and reflect standard European educational approaches (in particular, ECTS and the European Qualifications Framework – EQF).

- *Professional knowledge* (Fachkompetenz): Master the basics of linguistics, medicine, psychology, pedagogy, anatomy and neurology;

Know typical speech, voice, hearing and swallowing disorders; Understand the stages of normal speech development and its disorders.

- *Diagnostics and therapy*: Master the methods of examination and diagnosis of speech and voice disorders; Plan, conduct and document speech therapy interventions; Use evidence-based therapy techniques.

- *Interdisciplinary interaction* (Interdisziplinarität): Work in a team with physicians, educators, psychologists, and social workers; Understand the limits of

(прикладна лінгвістика, німецька мова, євангелічна релігія, історія, католицька релігія, мистецтво, математика, музика, природознавство, фізичне виховання), третій – методики та технології навчання обраної спеціалізації у спеціальній чи інклюзивній школі, написання бакалаврської роботи. Рішення про предметну спрямованість освітньої програми в бакалавраті приймається шляхом вибору другого модуля. Тобто, бакалаврат передбачає конкретну спеціалізацію випускників.

Після оволодіння програмою бакалавра за спеціальністю "Освіта для людей з особливими потребами" випускники мають право працювати в закладах позашкільної освіти або продовжити та поглибити навчання на магістерській студії. Магістерська програма має дві спеціалізації "Підтримка навчання та освітня допомога (LE)" і "Мовленнєва та комунікативна терапія (SKT)" [17]. Утім, перспектива навчання в магістратурі обумовлюється вибором напрямку в бакалавраті. Якщо студент зацікавлений в спеціалізації магістратури "Мова та комунікація" для подальшої роботи в логопедичній практиці йому слід поєднувати з другим предметом "Прикладна лінгвістика", який містить теоретичні лінгвістичні основи та є передумовою самостійної роботи з предметних питань.

Метою такого поєднання є формулювання компетентностей на основі професійних, наукових і етичних вимог до майбутніх логопедів. Конкретні цілі зазвичай описані у модульних описах програм та відображають стандартні європейські освітні підходи (зокрема, ЕКТС та Європейську рамку кваліфікацій – EQF).

- *Фахові знання* (Fachkompetenz): засвоїти основи лінгвістики, медицини, психології, педагогіки, анатомії та неврології; знати типові мовленнєві, голосові, слухові та ковтальні розлади; розуміти етапи нормального мовленнєвого розвитку та його порушень.

- *Діагностика та терапія*: опанувати методи обстеження і діагностики мовленнєвих і голосових порушень; планувати, проводити та документувати логопедичні втручання; використовувати науково обґрунтовані методики терапії.

their own competence and know when to refer patients to other specialists.

- *Communication competence*: Communicate professionally and ethically with patients, relatives, and colleagues; Explain complex diagnoses in a layman's terms.

- *Research skills*: Read, understand and critically evaluate scientific sources; Conduct simple research or participate in evidence-based practice projects.

- *Reflection and self-study*: Analyze own professional activities; Develop an attitude of lifelong learning.

- *Legal and ethical knowledge*: Know the legal framework of the speech and language pathology profession in Germany (e.g., LogopG); Adhere to the principles of ethics, data protection, and professional confidentiality [18].

The content of the educational process covers interdisciplinary knowledge of *linguistics, medicine, psychology, pedagogy and neuroscience, which is necessary for the diagnosis, treatment and prevention of speech, voice, language, swallowing and communication disorders in children and adults.*

The educational program includes the following typical theoretical blocks:

1. *Linguistic fundamentals* (Phonetics and phonology; Morphology, syntax, semantics; Pragmatics and communication; Speech development in children (normal and pathological).

2. *Medical and biological basis* (Anatomy and physiology of the speech apparatus, respiration, voice formation; Fundamentals of neurology (CNS, aphasia, apraxia, dysphagia); Audiology and auditory disorders; Pathophysiology of speech and voice disorders).

3. *Psychology and Development* (General and Child Psychology; Psychology of Speech Development; Psychology of Learning, Behavior and Perception; Fundamentals of Psychopathology).

4. *Pedagogy and Special Pedagogy* (Inclusive Education and Support for Children with Special Needs; Communication Strategies in Education; Pedagogical Diagnostics).

- *Міждисциплінарна взаємодія (Interdisziplinarität)*: працювати у команді з лікарями, педагогами, психологами, соціальними працівниками; розуміти межі власної компетенції та знати, коли скеровувати пацієнтів до інших фахівців.

- *Комунікативна компетентність*: професійно та етично спілкуватися з пацієнтами, родичами, колегами; пояснювати складні діагнози зрозуміло для неспеціалістів.

- *Науково-дослідницькі навички*: читати, розуміти і критично оцінювати наукові джерела; проводити прості дослідження або брати участь у проєктах доказової практики.

- *Рефлексія та самонавчання*: аналізувати власну професійну діяльність; формувати установку на безперервне професійне навчання (lifelong learning).

- *Правові та етичні знання*: знати правові основи професії логопеда в Німеччині (наприклад, LogopG); дотримуватись принципів етики, збереження даних, професійної конфіденційності [18].

Зміст освітнього процесу охоплює міждисциплінарні знання з мовознавства, медицини, психології, педагогіки та нейронаук, які необхідні для діагностики, лікування й профілактики мовленнєвих, голосових, мовних, ковтальних і комунікативних розладів у дітей і дорослих.

Освітньою програмою передбачено такі типові теоретичні блоки:

1. *Лінгвістичні основи* (Фонетика та фонологія; Морфологія, синтаксис, семантика; Прагматика та комунікація; Розвиток мовлення у дітей (нормальний та патологічний).

2. *Медико-біологічна база* (Анатомія та фізіологія мовного апарату, дихання, голосоутворення; Основи неврології (ЦНС, афазії, апраксії, дисфагії); Аудіологія та слухові порушення; Патофізіологія мовленнєвих і голосових розладів).

3. *Психологія та розвиток* (Загальна та дитяча психологія; Психологія розвитку мовлення; Психологія навчання, поведінки та сприйняття; Основи психопатології).

4. *Педагогіка та спеціальна педагогіка* (Інклюзивна освіта та підтримка дітей з особливими потребами; Комунікативні

5. *Diagnostics and classification of disorders* (Speech disorders (inhibited speech/language/voice/swallowing/communication disorders); Classification according to ICD-10/ICD-11; Examination methods (testing, observation, instrumental methods).

6. *Research training* (Fundamentals of empirical research; Introduction to evidence-based practice; Methods of data collection, analysis and interpretation; Statistics in speech therapy).

7. *Ethics, law, professional practice* (Legislative framework of the profession of speech and language therapist (LogopG); Confidentiality, patient rights; Ethical principles of the profession; Introduction to professional communication).

Bachelor's graduates also have the opportunity to master the master's program in health care education – therapy. This offer is provided by the FH Münster University of Applied Sciences [19]. The components of the educational program are presented in Table 1.

стратегії в освіті; Педагогічна діагностика).

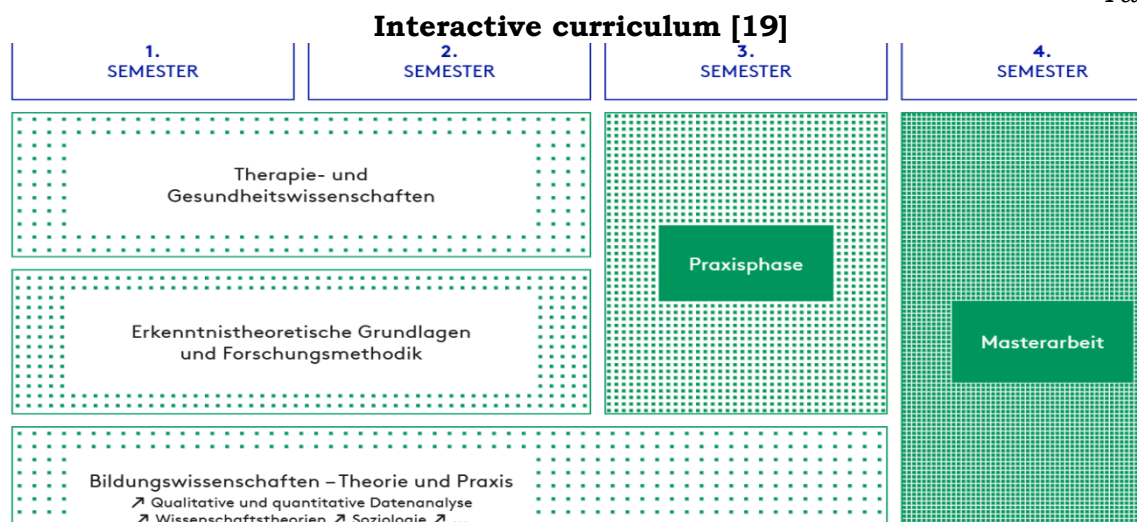
5. *Діагностика і класифікація порушень* (Розлади мовлення (загальмоване мовлення/мовне/голосове/ ковтальне /комунікативне порушення; Класифікація за МКХ-10/МКХ-11; Методи обстеження (тестування, спостереження, інструментальні методи).

6. *Науково-дослідницька підготовка* (Основи емпіричного дослідження; Вступ до доказової практики; Методи збору, аналізу та інтерпретації даних; Статистика у логопедії).

7. *Етика, право, професійна практика* (Законодавча база професії логопеда (LogopG); Конфіденційність, права пацієнта; Етичні принципи професії; Вступ до професійного спілкування).

У випускників бакалаврату також є можливість оволодіти магістерською програмою медичного спрямування "Освіта в галузі охорони здоров'я – терапія". Таку пропозицію надає Мюнстерський університет прикладних наук FH Münster [19]. Складові освітньої програми презентовано в табл. 1

Table 1

The first module included blocks: Therapy and Health Sciences I – 10 ECTS; Therapy and Health Sciences II – 10 ECTS. The second module – Epistemological foundations and research methodology I – 5 ECTS; Epistemological foundations and research methodology II – 5 ECTS; Epistemological foundations and

Перший модуль включав блоки: Терапія та науки про здоров'я I – 10 ECTS; Терапія та науки про здоров'я II – 10 ECTS. Другий модуль – Гносеологічні основи та методологія дослідження I – 5 ECTS; Гносеологічні основи та методологія дослідження II – 5 ECTS; Гносеологічні основи та методологія дослідження III – 5 ECTS; Гносеологічні основи та методологія

research methodology III – 5 ECTS; Epistemological foundations and research methodology IV – 10 ECTS. The third module is Practice – 5 ECTS. The fourth module – Educational Sciences – Theory and Practice I – 10 ECTS; Educational Sciences – Theory and Practice II – ECTS; Educational Sciences – Theory and Practice III – 10 ECTS; Educational Sciences – Theory and Practice IV – 5 ECTS. Fifth module – Writing and defending a qualification work of the Master of Education in Healthcare – specialization in therapy.

A comparative analysis of the two systems of training speech therapists shows that in the Kingdom of the Netherlands and Germany, the training of specialists for the qualification of "logopedist" is carried out differently, despite the economic, social, territorial, mental, cultural, etc. similarities. In the Netherlands, this is a paramedic specialist who works exclusively in the medical field. The educational process under the "Bc" program lasts 4 years and is carried out at the faculties of health care at the Universities of Applied Sciences. Virtually all the titles of the applied disciplines are related to the maintenance of human health. 1st year: Novice – acquaintance with the basics of speech therapy, development of basic skills under the supervision of teachers. 2nd year: Advanced Beginner – application of knowledge in simulated or real situations under the guidance of a mentor. Years 3-4: Competent – independent performance of speech therapy tasks in clinical settings, internships and graduation. During the main period of study (2, 3, 4 years), the NCOI / Pro Education (Hilversum) program provides classroom and practical time for the formation of diagnostic competence of about 36 ECTS, prognostic – about 36 ECTS, research – about 52 ECTS. It should be noted that the number of educational credits is conditional, since universities have broad academic autonomy, so graduating departments independently determine the amount of time to develop the necessary professional competencies.

дослідження IV – 10 ECTS. Третій модуль – Практика – 5 ECTS. Четвертий модуль – Освітні науки – теорія і практика I – 10 ECTS; Освітні науки – теорія і практика II – ECTS; Освітні науки – теорія і практика III – 10 ECTS; Освітні науки – теорія і практика IV – 5 ECTS. П'ятий модуль – Написання та захист кваліфікаційної роботи магістра освіти в галузі охорони здоров'я – спеціалізація терапії.

Порівняльний аналіз двох систем підготовки логопедичних кадрів показує, що в Королівстві Нідерландів та Німеччині підготовка фахівців для надання кваліфікації "логопед", не зважаючи на економічну, соціальну, територіальну, ментальну, культурну тощо подібність здійснюється по-різному. У **Нідерландах** це фахівець-парамедик, який працює виключно в медичній сфері. Освітній процес за освітньою програмою "Bc" триває 4 роки та здійснюється на факультетах охорони здоров'я Університетів прикладних наук. Фактично всі назви прикладних навчальних дисциплін пов'язані з підтримкою здоров'я людини. 1-й рік: Новачок (Novice) – знайомство з основами логопедії, розвиток базових навичок під наглядом викладачів. 2-й рік: Початківець (Advanced Beginner) – застосування знань у симульованих або реальних ситуаціях під керівництвом наставника. 3-4-й роки: Компетентний (Competent) – самостійне виконання логопедичних завдань у клінічних умовах, проходження стажувань та завершення навчання. Під час основного періоду навчання (2, 3, 4 курси) програмою NCOI / Pro Education (Хілверсум) перебачено аудиторного та практичного часу на формування діагностичної компетентності близько 36 ECTS, прогностичної – близько 36 ECTS, науково-дослідницької – близько 52 ECTS. Обумовимо, що кількість освітніх кредитів умовна, оскільки університети мають широку академічну автономію, тому випускові кафедри самостійно визначають кількість часу на формування необхідних професійних компетентностей. Саме таким підходом можна пояснити рівень готовності випускника кафедри логопедичної терапії освітнього ступеня "Bc" до практичного

This approach can explain the level of readiness of a graduate of the Department of SLT with a Bc degree to perform functional duties in the workplace. The vast majority of bachelors start working, as there are no restrictions on this. Over time, if there is a need to improve their professional qualifications, bachelor's degree logopedists continue their studies for a master's degree in speech therapy. This explains why only one university (Radboud Universiteit) has a master's program in speech therapy in the higher education system.

The educational master's program has the character of postgraduate education and is carried out for only one year (60 credits) and contains 25 credits – mandatory components (Pathology of speech and hearing disorders – 5; In-depth study of speech disorders (e.g. aphasia) – 5; Speech Testing – 5; Methods of Speech Diagnostics – 5; Cognitive Communication Disorders Due to Brain Injury – 5), 20 credits – practice and preparation of qualifying work, 15 credits – elective components (25%). In fact, the program only deepens specialized medical knowledge and skills. It should be noted that 10 credits develop diagnostic competencies, and in the process of practical training (10 credits), both diagnosis and intervention are expected to be improved. The first semester is theoretical and intensively loaded with classroom classes, the second is practical, with students doing internships and research. Such approaches to the functioning of master's programs in Europe are not common, but they have a right to exist. The only question that arises is why little time is allocated to psychological and pedagogical disciplines? After all, in order to successfully realize the intentions of the Professional Profile of a speech therapist, it is extremely necessary. A speech therapist as a representative of the paramedical field realizes his or her intentions in a society that requires professional communication, interaction, cooperation, empathy, informed decision-making, reflection, etc.

виконання функціональних обов'язків на робочому місці. Переважна більшість бакалаврів розпочинають трудову діяльність, оскільки ніяких обмежень для цього не існує. З часом, у випадку необхідності підвищити професійну кваліфікацію, логопеди-бакалаври продовжують навчання на магістра логопедії. Саме так можна пояснити наявність в системі вищої освіти магістерської програми з логопедичної терапії лише в одному університеті (Radboud Universiteit).

Освітня магістерська програма носить характер післядипломної освіти і здійснюється упродовж лише одного року (60 кредитів) і містить 25 кредитів – обов'язкові компоненти (Патологія порушень мовлення і слуху – 5; Поглиблене вивчення мовленнєвого порушення (наприклад, афазія) – 5; Тестування мови – 5; Методи діагностики мовлення – 5; Порушення когнітивного спілкування внаслідок травми головного мозку – 5), 20 кредитів – практика і підготовка кваліфікаційної роботи, 15 кредитів – вибіркові компоненти (25%). Фактично програма лише поглиблює профільні медичні знання й навички. Зазначимо, що 10 кредитів розвивають діагностичні компетентності, а в процесі практичної підготовки (10 кредитів) передбачається вдосконалення як діагностики так і втручання. Перший семестр теоретичний – інтенсивно навантажений аудиторними заняттями, другий – практичний, здобувачі освіти проходять практику та займаються науково-дослідницькою роботою. Подібні підходи до функціонування магістерських студій на європейському просторі можна зустріти не часто, але вони мають право на існування. Виникає єдине питання – чому мало часу відводиться на навчальні дисципліни психолого-педагогічного спрямування? Адже, щоб успішно реалізувати наміри Професійного профілю логопеда це вкрай необхідно. Логопед як представник парамедичної сфери реалізує свої наміри в соціумі, який потребує професійної комунікації, взаємодії, співпраці, проявів емпатії, прийняття виважених рішень, рефлексії тощо.

In Germany, the training of teachers for the special education system, including speech therapy, has significant differences. Logopedists are trained in medical and classical universities. There are cases when training is carried out through joint efforts (for example, the Medical University of Hannover (MHH) in cooperation with the HAWK University of Applied Sciences and Arts (Hildesheim/Holstein/Göttingen). All higher education institutions have academic autonomy, so specialists are trained based on their experience, their own vision and social needs.

The specialty of a logopedist is granted in accordance with the Law on the profession of a speech therapist. A graduate with this qualification can work in both the medical and educational fields. There is a fairly wide network of higher education institutions where you can get a bachelor's, master's, and doctoral degree. Studying at a classical university under a bachelor's program includes 180 ECTS, of which 60 ECTS (1st year) are devoted to studying medical, psychological and pedagogical disciplines; 60 ECTS (2nd year) are devoted to mastering the profession of a subject teacher in 10 areas; 60 ECTS (3rd year) are aimed at studying the peculiarities of conducting classes of a subject teacher in a special and inclusive school. All theoretical blocks of the 3-year study program are filled with practical training. Orientation practice in special preschools (4 weeks) or in professional institutions with an emphasis on developmental psychology (4 weeks) or practice in the out-of-school sphere (4 weeks). Observation practice (3 weeks). Practice in special educational institutions (5 weeks). The polyvalence of educational programs involves preparing a graduate for narrowly focused work in a special or inclusive educational institution. To become a logopedist, you need to choose Applied Linguistics as a second subject. This will allow you to continue your studies in the Master's program in Special Education and Rehabilitation (120 ECTS).

У **Німеччині** підготовка педагогічних кадрів для системи спеціальної освіти, у тому числі для логопедії має суттєві відмінності. Логопедів готують у ЗВО медичного і класичного спрямування. Є випадки, коли підготовка здійснюється спільними зусиллями (приклад – Медичний університет Ганновера (МНН) у співпраці з Університетом прикладних наук і мистецтв HAWK (Хільдесгайм/Гольштайн/Геттінген). Усі ЗВО наділено академічною автономією, тому підготовка фахівців здійснюється виходячи із досвіду, власного бачення та суспільних потреб. Спеціальність логопеда надається відповідно до Закону про професію логопеда. Випускник з цією кваліфікацією може працювати як в медичній так і освітній сферах. Існує досить широка мережа ЗВО, де можна отримати освітній рівень бакалавра, магістра, доктора філософії. Навчання в класичному університеті за бакалаврською програмою включає 180 ECTS, з яких 60 ECTS (1 курс) – вивчення навчальних дисциплін медичної, психологічної та педагогічної сфер; 60 ECTS (2-й рік) присвячується оволодінню професією вчителя-предметника 10-ти спрямувань; 60 ECTS (3-й рік) спрямовані на вивчення особливостей проведення занять вчителя-предметника в спеціальній та інклюзивній школі. Всі теоретичні блоки 3-річної програми навчання наповнені практичною підготовкою. Орієнтаційна практика в спеціальних дошкільних закладах (4 тижні) або в професійних закладах з акцентом на психологію розвитку (4 тижні) або практика в позашкільній сфері (4 тижні). Практика спостережень (3 тижні). Практика роботи в спеціальних закладах освіти (5 тижнів). Полівалентність освітніх програм передбачає підготовку випускника до вузько спрямованої роботи в спеціальному або інклюзивному закладі освіти. Щоб стати логопедом треба другий предмет обрати "Прикладна лінгвістика". Це дасть можливість у подальшому продовжити навчання за магістерською програмою "Спеціальна освіта та реабілітологія" (120 ECTS). Особливістю магістерської програми є те, що на навчання

The peculiarity of the master's program is that only persons with an academic degree in special education or a closely related field of study are invited to study. In addition, special knowledge in the field of learning support and educational assistance or speech and communication therapy must be demonstrated. The program prepares students to work in special schools and/or integrative and inclusive schools. The educational program includes a number of mandatory components – 7 modules: current research issues – 7 ECTS; project in speech and communication therapy (hereinafter referred to as SCT) – 13 ECTS; master's thesis in the field of study – 24 ECTS; SCT diagnostics – 12 ECTS; SCT practice – 7 ECTS; SCT intervention – 18 ECTS; intervention practice – 10 ECTS. The block of elective courses includes: Pedagogy of Emotional and Social Development Disorders (EusE Funding Focus) – 7 ECTS; Pedagogy of Mental Development Disorders (GE Funding Focus) – 7 ECTS; Pedagogy of School Learning Disorders (Learning Focus) – 7 ECTS; Pedagogy of Speech Disorders (Language Focus) – 7 ECTS; General Pedagogy – 6 ECTS; Psychology – 6 ECTS. Certification – 3 ECTS.

The educational master's program "Speech and Communication Therapy" at Leibniz University of Hanover is saturated with a fairly large amount of study time devoted to the formation of diagnostic competence (assessment of speech, language, communication development) – a theoretical block of 12 ECTS (discipline "Diagnostic standards and tools for working with children and adults") and practical training – 7 ECTS. The formation of prognostic competence (creation of a strategy for care and intervention) is a theoretical block of 18 ECTS (disciplines "Development of Individual Therapeutic Plans", "Work with Chronic and Complex Cases (Aphasia, Dysgraphia, AAC – Alternative and Augmentative Communication)", "Innovative Therapeutic Techniques (including Digital Technologies)") and practical training of 10 ECTS. The educational program also provides 46

запрошуються лише особи, які мають академічний ступінь у галузі спеціальної освіти або тісно пов'язаної галузі навчання. Крім того, мають бути продемонстровані спеціальні знання у галузі підтримки навчання та освітньої допомоги або логопедичної й комунікативної терапії. Освітня програма готує студентів до роботи в спеціальних школах та/або інтегративних та інклюзивних школах. Освітня програма включає низку обов'язкових компонентів – це 7 модулів: актуальні питання дослідження – 7 ECTS; проект в логопедично-комунікативній терапії (далі АКТ) – 13 ECTS; магістерська робота за напрямом підготовки – 24 ECTS; діагностика АКТ – 12 ECTS; практика АКТ – 7 ECTS; втручання в АКТ – 18 ECTS; практика втручання – 10 ECTS. Блок вибіркових навчальних дисциплін включає: Педагогіка порушень емоційного та соціального розвитку (EusE Funding Focus) – 7 ECTS; Педагогіка порушень психічного розвитку (GE Funding Focus) – 7 ECTS; Педагогіка порушень шкільного навчання (Learning Focus) – 7 ECTS; Педагогіка порушень мовлення (Language Focus) – 7 ECTS; Загальна педагогіка – 6 ECTS; Психологія – 6 ECTS. Атестація – 3 ECTS.

Освітня магістерська програма "Логопедична та комунікативна терапія" Гановерського університету імені Лейбніца насичена досить великою кількістю навчального часу, який відводиться формуванню діагностичної компетентності (оцінка розвитку мови, мовлення, комунікації) – це теоретичний блок обсягом 12 ECTS (навчальна дисципліна "Діагностичні стандарти та інструменти для роботи з дітьми та дорослими") та практичне навчання – 7 ECTS. Формування прогностичної компетентності (створення стратегії надання допомоги та втручання) – це теоретичний блок 18 ECTS (навчальні дисципліни "Розробка індивідуальних терапевтичних планів", "Робота з хронічними та складними випадками (афазія, дисграфія, AAC – альтернативна і додаткова комунікація)", "Інноваційні терапевтичні методики (включно з цифровими технологіями)" та практика 10

ECTS of study time for the formation of the graduate's research competence, which is closely related to diagnostic and prognostic competence. The formation of these competencies in the future will ensure the successful implementation of the main algorithm of a speech therapist's work – "diagnosis – intervention – reflection".

Among the compulsory and elective components of the Master's program "Healthcare Education – Therapy" at the Münster University of Applied Sciences (FH Münster), 10 ECTS are provided for the formation of diagnostic competence and 15 ECTS for prognostic competence. A number of training modules related to these competencies are also important. These include practical training, research work (planning a research project – 5 ECTS, writing a master's thesis – 30 ECTS).

The comparison of the number of academic hours aimed at the formation of diagnostic and prognostic competencies in higher education institutions of the Netherlands and Germany is presented in the comparative table 2.

ECTS. Освітньою програмою також передбачено 46 ECTS навчального часу на формування науково-дослідної компетентності випускника, яка змістовно тісно пов'язана з діагностичною та прогностичною. Формування цих компетентностей у майбутньому забезпечить успішне виконання головного алгоритму трудової діяльності логопеда – "діагностика – інтервенція – рефлексія".

Серед обов'язкових та вибіркових складових магістерської програми "Освіта в галузі охорони здоров'я – терапія" Мюнстерського університету прикладних наук (FH Münster) передбачено на формування діагностичної компетентності 10 ECTS, прогностичної – 15 ECTS. Важливим є також низка навчальних модулів, які дотичні до цих компетентностей. Це практична підготовка, науково-дослідна робота (планування проекту дослідження – 5 ECTS, написання магістерської роботи – 30 ECTS).

Порівняння обсягів навчальних годин, спрямованих на формування діагностичних і прогностичних компетентностей в закладах вищої освіти Нідерландів та Німеччини презентовано в порівняльній табл. 2.

Table 2

Comparative table of the amount of study time allocated for the formation of competencies

Formation of competencies	Radboud Universiteit Netherlands		Leibniz Universität Hannover Deutschland		FH Münster Deutschland	
	ECTS	%	ECTS	%	ECTS	%
Diagnostic	15	25	19	15,8	10	8,3
Intervention	5	8,3	28	23,3	15	12,5
Scientific and research	10	16,6	46	38,3	35	29.1

The comparative analysis shows that the three higher education institutions in the Netherlands and Germany have different approaches to the formation of diagnostic and prognostic competencies. Despite the fact that there are internal regulatory documents (conditionally standards), the amount of study time and academic disciplines differ significantly. This confirms the thesis that the principles of academic autonomy of higher education

Порівняльний аналіз свідчить, що в трьох закладах вищої освіти Нідерландів та Німеччини підходи до формування діагностичної та прогностичної компетентностей різні. Не зважаючи, що існують внутрішньо регламентуючі документи (умовно стандарти), кількість навчального часу, навчальних дисциплін суттєво відрізняються. Це підтверджує тезу щодо дотримання принципів академічної автономності ЗВО, зокрема,

institutions, in particular, their own approaches to the competency-based approach in the provision of educational services, are respected. However, if we compare the percentage ratio, taking into account the total period of study (1 year in the Netherlands, 2 years in Germany), we can agree that a lot of attention is paid to the formation of these competencies. It is also worth noting that in the Netherlands, the bachelor's program is 60 ECTS longer. In this program, more time is devoted to the theoretical and practical block of diagnostics and introversion. This is what creates opportunities for graduates to work in speech therapy practice after obtaining a bachelor's degree.

Conclusions and research perspectives. The study has shown that the training of logopedist personnel in different European countries is carried out in accordance with the needs, values and traditions of their own society, the requirements of state standards for higher education. Graduates of educational institutions with the qualification of "logopedist" can work in the field of medicine and educational institutions. Accordingly, such specialists can be trained in medical or classical universities. In the Kingdom of the Netherlands, this specialty refers to paramedics who are able to treat patients with communication problems, including speech, voice, language, hearing, and swallowing, so training takes place at the social and medical faculties of universities of applied sciences, mainly with full-time education. The bachelor's degree program lasts 4 years and the master's degree program lasts 1 year. In Germany, both medical and classical universities are involved in the training of logopedists. Bachelor's degree programs last 3 years, Master's degree programs last 2 years (there are also programs with one-year training). Both countries support an important principle in the training of specialists – the competency-based approach. The concepts of the programs are designed for the consistent and gradual formation of professional competencies in students: health, communication, entrepreneurship, ability to work in a multidisciplinary team,

власних підходів до компетентнісного підходу у наданні освітніх послуг. Проте, якщо порівнювати співвідношення у процентах, враховуючи загальний термін навчання (в Нідерландах – 1 рік, Німеччині – 2 роки) то можна погодитися з тим, що формуванню вказаних компетентностей приділяється досить багато уваги. Ще варто звернути увагу, що в Нідерландах бакалаврська програма обсягом на 60 ECTS довша. На цій програмі приділяється більше часу на теоретичний і практичний блок діагностики та інтроверсії. Саме це створює можливості випускникам працювати в логопедичній практиці після отримання диплому бакалавра.

Висновки та перспективи досліджень. Дослідження показало, що підготовка логопедичних кадрів в різних країнах Європи здійснюється відповідно до потреб, цінностей та традицій власного суспільства, вимог державних стандартів до вищої освіти. Випускники закладів освіти з кваліфікацією "логопед" можуть працювати у сфері медицини і закладах освіти. Відповідно й підготовка таких фахівців може бути в медичних або класичних університетах. У Королівстві Нідерландів ця спеціальність відноситься до парамедиків, які здатні лікувати пацієнтів з проблемами спілкування, включаючи мовлення, голос, мову, слух та ковтання, тому навчання відбувається на соціальних і медичних факультетах Університетів прикладних наук переважно з денною формою навчання. Освітня програма бакалавра – 4 роки, магістра – 1 рік. У Німеччині до підготовки логопедів залучено як медичні університети, так і класичні. Освітні програми бакалавра – 3 роки, магістра – 2 роки (також існують програми з однорічним навчання). Обидві країни підтримуються важливого принципу у підготовці фахівців – компетентнісного підходу. Концепції програм розраховані на послідовне і поетапне формування у здобувачів освіти професійних компетентностей: здоров'язберігаючої, комунікаційної, підприємницької, уміння працювати в мультидисциплінарній команді, інноваційної тощо. Центральне місце

innovation, etc. The competence of a specialist who is able to diagnose speech, language and communication, plan and implement therapy is of central importance. Therefore, a special place in the educational process is occupied by theoretical and practical blocks aimed at acquiring knowledge, skills and abilities in diagnosis and intervention, which is an important condition for the formation of high-level initial diagnostic and prognostic competencies. The comparison showed that the content of the educational master's program at the Institute of Special Education of Leibniz University of Hanover is quite attractive, where 12 ECTS (360 hours) are allocated for the study of diagnosis of speech and communication therapy, and 7 ECTS (210 hours) for the practice of diagnosis of speech and communication therapy. There is no doubt that these competencies at the initial level are formed qualitatively and responsibly, which allows graduates of the master's program to feel confident in the workplace.

In the future, it may be important and interesting for future speech therapists to study the experience of training logopedists in the countries of northern Europe: Denmark, Sweden, Norway, Finland.

займає компетентність фахівця, який здатний проводити діагностику мови, мовлення та комунікації, планує та реалізує терапію. Тому в освітньому процесі особливе місце займають теоретичний і практичний блоки спрямовані на отримання знань, умінь та навичок з діагностики та втручання, що є вагомою умовою формування на високому рівні початкових діагностичних та прогностичних компетентностей. Порівняння показало, що досить привабливим є зміст освітньої магістерської програми Інституту спеціальної освіти Гановерського університету Лейбніца, де на вивчення діагностики логопедично-комунікаційної терапії відведено 12 ECTS (360 годин), практиці діагностики мовленнєво-комунікаційної терапії – 7 ECTS (210 годин). Не має сумнівів, що ці компетентності на початковому рівні формуються якісно та відповідально, що дає можливість випускникам магістерської студії впевнено почувати себе на трудовій ниві.

У подальшому важливим та цікавим для майбутніх логопедів може стати дослідження досвіду підготовки логопедів в країнах півночі Європи: Данії, Швеції, Норвегії, Фінляндії.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Hladush, V., Shylonova, V., & Klein, V. (2019). Formuvannia diahnostyko-prohnostychnoi kompetentnosti vypusknika mahistratury spetsialnoi osvity [Formation of diagnostic and prognostic competence of a graduate of the master's degree in special education]. *Naukovo-praktychnyi zhurnal "Ukraine. Zdorovia natsii" – Scientific and practical journal "Ukraine. Health of the nation"*. Kyiv, № 2 (55), 26-33. Retrieved from: <https://doi.org/10.24144/2077-6594.2.2019> [in Ukrainian].
2. Zhadlenko, I. (2014). Kompetentisnyi pidkhid shchodo profesiinoi pidhotovky maibutnikh vchyteliv-lohopediv u vyshchii shkoli [Competency-based approach to professional training of future speech therapist teachers in higher education.]. *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Seriya: Pedahohichni nauky – Scientific notes of the Volodymyr Vynnychenko Kirovohrad State Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences*, vyp. 132, 301-304. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2014_132_80 [in Ukrainian].
3. *Zakon pro profesiuu lohopeda, Nimechchyna (1980, 2009, 2011) [Law on the profession of speech therapist, Germany (1980, 2009, 2011)]*. Retrieved from: <https://logoallee.de/wp-content/uploads/2022/09/Gesetz-ueber-den-Beruf-des-Logopaeden.pdf> <https://www.gesetze-im-internet.de/logopg/BJNR005290980.html> [in Deutsch].
4. Zelinska-Liubchenko, K., & Moroz, L. (2021). Osoblyvosti praktychnoi pidhotovky studentiv-lohopediv Sumskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni A.S. Makarenka v medychnykh zakladakh ta inkliuzyvno-resursnykh tsentrakh

[Peculiarities of practical training of speech therapist students of Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko in medical institutions and inclusive resource centers]. *Aktualni pytannia korektsiinoi osvity (pedahohichni nauky) – Current issues of correctional education (pedagogical sciences): zb. nauk. prats. Kamianets-Podilskyi: Vydavets Kovalchuk O.V., № 18, 46-58.* Retrieved from: <https://doi.org/10.32626/2413-2578.2021-18.46-58> [in Ukrainian].

5. Lastochkina, O., Lytvynenko, V., & Buhaienko, T. (2020). Aktualni pytannia profesiinoi pidhotovky [Current issues of professional training]. *Pedahohika – Pedagogy*, vyp. 32, t. 2, 146-151. Retrieved from: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/32.214688> [in Ukrainian].

6. Kuzenko, O. (2018). Formuvannia fakhovoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv-lohopediv v protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of professional competence of future speech therapist teachers in the process of professional training]. *Osvitnii prostir Ukrainy – Educational Space of Ukraine*, № 14, 88-96. Retrieved from: <https://doi.org/10.15330/esu.14.88-96> [in Ukrainian].

7. Martynchuk, O.V. (2015). Zmist i struktura profesiinykh kompetentnostei maibutnoho vchytelia-lohopedy [Content and structure of professional competences of a future speech therapist teacher]. *Pedahohichna osvita: Teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika – Pedagogical education: Theory and practice. Psychology. Pedagogy*, № 24, 77-83 [in Ukrainian].

8. Martynchuk, O.V. (2018). *Pidhotovka fakhivtsiv zi spetsialnoi osvity do profesiinoi diialnosti v inkluzyivnomu osvitnomu seredovyshchi [Training of special education specialists for professional activity in an inclusive educational environment]: monohrafiia.* Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury, 430 [in Ukrainian].

9. Melnichenko, T.V. (2013). *Vstup do spetsialnosti: lohopediia [Introduction to the specialty: speech therapy]: navch.-metod. posib.* Kyiv: Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, 184 [in Ukrainian].

10. Moroz, L., Stakhova, L., Kravchenko, A., & Zelinska-Liubchenko, K. (2020). Suchasni problemy ta perspektyvy profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv-lohopediv [Current problems and prospects of professional training of future speech therapist teachers]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies.* SumDPU im. A.S. Makarenka, № 10 (104), 167-176. Retrieved from: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2020.10/167-176> [in Ukrainian].

11. *Osvitnia prohrama mahisterskoi studii "Patolohiia movy ta movlennia". Radboud Universitei. [Educational program of the master's study "Speech and Speech Pathology". Radboud University].* Retrieved from: <https://www.ru.nl/opleidingen/masters/taal-en-spraakpathologie/studieprogramma-taal-en-spraakpathologie> [in Netherlands].

12. *Osvitnia prohrama bakalavra lohopedii Universytet prykladnykh nauk. Khilversum. Niderlandy [Bachelor's degree program in speech therapy. University of Applied Sciences. Khilversum. Netherlands].* Retrieved from: <https://www.proeducation.nl/opleidingen-en-cursussen/logopedie/hbo-programmas.html> [in Netherlands].

13. *Osvitnia prohrama bakalavra lohopedii. Universytet prykladnykh nauk. Rotterdam. Niderlandy [Bachelor of Speech Therapy Education Program. University of Applied Sciences. Rotterdam. Netherlands].* Retrieved from: <https://www.hogeschoolrotterdam.nl/opleidingen/bachelor/logopedie/voltijd/> [in Netherlands].

14. Nechyporenko, V.V. (2013). Teoretychni i metodychni zasady navchalno-reabilitatsiinoi diialnosti spetsialnoho zakladu yak vidkrytoi sotsialno-osvitnoi systemy [Theoretical and methodological principles of educational and rehabilitation activities of a special institution as an open social and educational system]. *Extended abstract of Doctor's thesis.* Kyiv, 44 [in Ukrainian].

15. Pakhomova, N.H. (2017). *Diahnostyko-korektsiinyi konsaltnykh v systemi pidhotovky fakhivtsia do roboty v umovakh inkluzii [Diagnostic and correctional*

consulting in the system of training a specialist to work in inclusion]. *Materialy Vseukrainskoi (zaochnoi) naukovo-praktychnoi konferentsii. Spetsialna osvita stan ta perspektivy – Materials of the All-Ukrainian (correspondence) scientific and practical conference. Special education status and prospects*, 374-377 [in Ukrainian].

16. Pinchuk, Yu.V. (2005). *Systema profesiinoi kompetentnosti vchytelia-lohopeda* [System of professional competence of a speech therapist teacher]: *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, 30 [in Ukrainian].

17. *Prohrama pidhotovky mahistra spetsialnoi osvity ta reabilitatsiynykh nauk. Nimechchyna* [Program for the preparation of a master's degree in special education and rehabilitation sciences. Germany]. Retrieved from: https://www.eh-freiburg.de/master-bildung-und-erziehung-im-kindesalter/?gad_source=1&gad_campaignid=23321886230&gbraid=0AAAAA-YUGdvMNnDXuDZ8NbZbCdvFLS7GX&gclid=Cj0KCQiArt_JBhCTARIsADQZaynNinkocEk28w4xL1YmZf2HQmtqzTrYp_--rTCxNLZRUF00rafdB0aApoLEALw_wcB [in Deutsch].

18. *Prohrama pidhotovky bakalavra za spetsialnistiu "Osvita dlia liudei z osoblyvymy potrebamy" (Bachelor So). Hanoversyi universytet Leibnytsia. Nimechchyna* [Bachelor's degree program in Special Needs Education (Bachelor So). Hanover University Leibniz. Germany]. Retrieved from: Deutsch im Bachelorstudiengang Sonderpädagogik (Bachelor of Arts) – Leibniz Universität Hannover [in Deutsch].

19. *Prohrama pidhotovky bakalavra za spetsialnistiu "Osvita v haluzi okhorony zdorovia – terapiia" (Bachelor So). Miunsterskyi universytet. Nimechchyna* [Bachelor's degree programme for the specialty "Education in the field of health care – therapy" (Bachelor So). University of Münster. Germany]. Retrieved from: <https://www.master-and-more.de/nc/mastersuche/detailansicht/profil/studiengang/therapie-foerderung-betreuung-clinical-casework-psychosoziale-hilfen-fuer-gesundheitlich-gefaehrdete-erkrankte-und-behinderte-menschen-99000054681/> [in Deutsch].

20. *Profesiinyi profil lohopedu, 2023. Niderlandy* [Profesiinyi profil lohopedu, 2023. Netherlands]. *Het Opleidingsprofiel – Landelijk Overleg Opleidingen Logopedie*. Retrieved from: https://nvlf.nl/app/uploads/2024/02/NVLF_Beroepsprofiel_Logopedist_2023-1.pdf [in Nederlands].

21. *Profesiinyi standart na hrupu profesii "Vchytel-lohoped", "Lohoped"* [Profesiinyi standart na hrupu profesii "Vchytel-lohoped", "Lohoped"]. (2024). Retrieved from: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/658-profesijnij_standart.pdf [in Ukrainian].

22. Tsymbal-Slatvinska, S. (2019). *Tendentsii profesiinoi pidhotovky maibutnikh lohopediv v umovakh informatsiinoho osvitnoho seredovyscha zakladiv vyshchoi osvity* [Tendencies of professional development of future lecturers in the conditions of information education in higher education institutions]. *Innovatyka u vykhovanni – Innovation in education*, № 10, 257-269. Retrieved from: <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i10.193> [in Ukrainian].

Received: August 19, 2025
Accepted: September 12, 2025